

Granskningsutlåtande revidering av kommunens översiktsplan Östersund 2040

Dokumentansvarig:	Torun Jacobsson, planarkitekt
Dokumenttyp:	Granskningsutlåtande
Berörd verksamhet:	Översiktsplanering
Diarienummer:	00380-2020
Skapad:	2022-05-31
Senast reviderad:	2022-05-31
Antal sidor:	46
Författare:	Torun Jacobsson, Therese Larsson Seglert

Innehåll

Sammanfattning granskning	4
Syfte med granskningen	4
Sammanfattning granskning.....	4
Resultat av granskningen.....	4
Hur har yttrandena hanterats?.....	4
Yttranden och svar	5
Länsstyrelsens yttrande	5
Ärendebeskrivning	5
Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL	5
Riksintressen	5
Rennäring, 3 kap. 5 § miljöbalken.....	5
Kulturmiljövård, 3 kap. 6 § miljöbalken	6
Värdefulla ämnen eller mineraler, 3 kap. 7 § miljöbalken.....	7
Komplettering granskningsyttrande riksintresse värdefulla ämnen eller material 2022-05-31	7
Energiproduktion vindbruk, 3 kap. 8 § miljöbalken.....	7
Totalförsvaret, 3 kap 9 § miljöbalken	8
Miljökvalitetsnormer för vatten	8
Strandskydd – områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)	8
Yttranden myndigheter, organisationer och privatpersoner	9
Generella synpunkter	9
Synpunkter efter avsnitt.....	15
Välkommen till Östersund	15
Inledning	15
Övergripande planeringsförutsättningar	16
Utmaningar	17
Utvecklingsinriktning - Övergripande utvecklingsinriktning	18
Utvecklingsinriktning - Staden	21
Utvecklingsinriktning - Tätorten	22
Utvecklingsinriktning - Landsbygden	22
Markanvändning.....	23
Markanvändning - Natur och rekreation	23
Markanvändning - Förtätningstråk södra Östersund	24
Markanvändning - Jordbruksmarken.....	24
Markanvändning - Verksamhetsområden	25
Ställningstaganden allmänna intressen - Bebyggelse.....	25
Ställningstaganden allmänna intressen - Kulturmiljö	26
Ställningstaganden allmänna intressen - Näringslivsutveckling	26

Ställningstaganden allmänna intressen - Jord och skogsbruk	27
Ställningstaganden allmänna intressen - Samisk markanvändning	31
Ställningstaganden allmänna intressen - Kommunikationer	31
Ställningstaganden allmänna intressen - Naturmiljö och friluftsliv	32
Ställningstaganden allmänna intressen - Ekosystemtjänster	33
Ställningstaganden allmänna intressen - Klimatanpassning	33
Ställningstaganden allmänna intressen - Energi avfall och resurser	34
Ställningstaganden allmänna intressen - Hälsa och säkerhet	34
Ställningstaganden allmänna intressen - Totalförsvaret	35
Ställningstaganden allmänna intressen - Mellankommunala intressen	35
Översiktsplanekarta	35
Miljökonsekvensbeskrivning	40
Samrådsredogörelse	42
Synpunkter utanför översiktsplanen	45

Sammanfattning granskning

Syfte med granskningen

Kommunens översiktsplan Östersund 2040 som antogs 2014 är i behov av uppdatering. År 2020 fattade Kommunfullmäktige därför beslut om att översiktsplanen ska revideras samtidigt som man slog fast att den fortfarande är aktuell i sin helhet. Granskningen har syftat till att få in synpunkter på revidering av översiktsplanen och de ändringar som har gjorts efter samrådet.

Sammanfattning granskning

Granskningsperioden varade mellan den 18 januari till den 18 mars 2022. Förslaget har funnits tillgängligt för allmänheten på kommunens hemsida, information på länsbiblioteket och i kundcenter. Samrådet annonserades också i ÖP, LT och på Facebook. Kommunen ordnade ett samrådsmöte via Teams med information om förslaget och möjlighet att ställa frågor. Ett tiotal personer deltog på mötet. Deltagarna ansvarade själva för att lämna skriftliga synpunkter på förslaget.

Resultat av granskningen

Under granskningen kom det in 53 yttranden. Nästan samtliga yttranden kom in digitalt antingen via mejl eller via det digitala formulär som fanns som en flik i den digitala översiktsplanen. Fördelningen av yttranden var myndigheter (4 stycken), organisationer (9 stycken.) och från privatpersoner (40 stycken).

Hur har yttrandena hanterats?

Då det kom in många yttranden har yttrandena delats upp utifrån innehåll och strukturerats utifrån de delar i översiktsplanen som de berör. Gemensamma svar lämnas till yttrandena i kommentar under respektive rubrik. Generella synpunkter, synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen, synpunkter på samrådet och synpunkter som har bedömts ligga utanför översiktsplanen finns kategoriserade i egna rubriker.

Myndigheters och organisationers yttranden ligger överst och därefter följer yttranden från privatpersoner. Länsstyrelsens yttrande finns i sin helhet i inledningen av yttrandena.

De yttranden som berör frågor som ligger utanför ramen för revideringen, som skulle innebära behov av större utredningar eller innebära omfattande ändringar har besvarats generellt med att frågan bedöms ligga utanför ramen för revideringen. Kommunen har möjlighet att ta ställning till dessa frågor i den kommande planeringsstrategi som kommunen ska ta fram kommande mandatperiod. Den kommer medföra arbete med en mer rullande översiktsplanering till följd av nya krav i plan och bygglagen.

Yttranden och svar

Länsstyrelsens yttrande

Ärendebeskrivning

Östersunds kommun har upprättat ett förslag till reviderad översiktsplan Östersund 2040. Översiktsplanen är utställd för granskning enligt 3 kap. 12 § i plan- och bygglagen, PBL (2010:900). Länsstyrelsen yttrade sig den 21 juni 2021 över samrådsversionen av planförslaget. Enligt 3 kap. 16 § PBL ska Länsstyrelsen under granskningstiden lämna ett granskningsyttrande över planförslaget. Länsstyrelsen ska i yttrandet enbart ange om:

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken,
2. förslaget kan medverka till att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är
4. förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
5. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
6. en bebyggelse blir olämplig eller ett byggnadsverk olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Länsstyrelsens synpunkter gällande ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Riksintressen

Östersunds kommun har efter samrådet tagit hänsyn till Länsstyrelsens synpunkter och anpassat eller kompletterat planförslaget i flera avseenden. Länsstyrelsens synpunkter för respektive riksintresse tas upp under respektive rubrik.

Rennäring, 3 kap. 5 § miljöbalken

Kommunen har efter samrådet kompletterat sina ställningstaganden på ett bra sätt. Översiktsplanens ställningstaganden kommer att bidra till att främja tidig dialog i fråga om riksintresse för rennäring vilket minimerar risker för negativ påverkan på rennäringen.

Länsstyrelsen finner att översiktsplanens ställningstagande inte är tillämpligt i fråga om att samråd behövs generellt för ingrepp inom 600 meter från flyttleder. Detta följer inte syftet med riksintresselagstiftningen och Sametinget lyfter även denna aspekt i sitt yttrande. Behov av samråd och bedömning om påverkan på riksintresse för rennäring bör utgå från flyttledens funktion och omfattning av ingrepp eller exploatering i fråga.

Länsstyrelsen bedömer att översiktsplanen förlorar sin vägledande funktion för de områden som pekats ut som nyodling inom riksintresse för rennäring och det blir

svårt att följa kommunens resonemang och avsikt med att peka ut nyodling inom riksintresse rennärning. I miljökonsekvensbeskrivningen lyfter kommunen att påverkan på områden av riksintresse för rennärning är svår att bedöma då eventuella nyodlingar bedöms ligga för långt fram i tiden. Enligt Länsstyrelsen borde översiktsplanen tydligare resonera kring möjligheter och förutsättningar för samexistens mellan jordbruk och riksintresse för rennärning samt utveckla konsekvensbeskrivningen i det avseendet.

Kommentar: Ställningstagandet om när samråd ska ske vid risk för påverkan på flyttleder som ingår i riksintresse rennärning är ändrat.

Kommunen bedömer att nyodling får provas mot riksintresse rennärning om och när frågan blir aktuell. Intressena överlappar varandra i liten utsträckning. I nuläget finns ingen intressekonflikt mellan anspråken då nyodling bedöms ligga långt fram i tiden.

Kulturmiljövård, 3 kap. 6 § miljöbalken

Länsstyrelsen ser det som positivt att kommunen har kompletterat texten gällande riksintresset *Östersund stad, Z27* i plankartan och tydligare visar vilka värden som ska skyddas.

Den risk som Länsstyrelsen lyfte i samråd kvarstår då ställningstagandet i översiktsplanen för riksintresset *Östersund stad* betonar att särskild hänsyn ska tas till vissa i texten nämnda uttryck för riksintresset för *Östersund stad*. Länsstyrelsen finner att översiktsplanens skrivning brister eftersom den framhåller vissa uttryck före andra och därmed ger läsaren en uppfattning om att övriga uttryck för riksintresset har en underordnad betydelse.

Översiktsplanens ställningstagande att ”*Byggnader som kommunen pekat ut som värdebärande för riksintresse för kulturmiljövården ska uppmärksammas vid planläggning och bygglovgivning*” brister eftersom det inte är endast byggnader som utgör uttryck för riksintresset. Länsstyrelsen bedömer att översiktsplanens ställningstagande i sin aktuella utformning är otillräcklig vad gäller skyddet av vissa värden inom riksintresset *Östersund stad Z 27* och finner att översiktsplanen riskerar att inte tillgodose riksintresset.

Vidare saknar Länsstyrelsen kommunens beskrivning om hur övriga riksintressen för kulturmiljövården *Z25, Z24, Z37, Z38, Z39, Z40* ska tillgodoses. I kommunens ställningstagande hänvisar man till kulturmiljöprogram etapp 2 och 3 som avses utgöra ett tillägg till översiktsplanen. Programmet är i dagsläget ute på granskning och därmed ännu inte formellt antaget. Länsstyrelsens uppfattning är att det i översiktsplaneförslaget saknas en tydlig beskrivning av hur riksintressena avses tillgodoses och det är inte lämpligt att hänvisa till ett tillägg som ännu inte fått sin slutliga och juridiska utformning.

Kommentar: Ställningstagandet där bara delar av riksintresseformuleringen finns med är borttagen. Beskrivningen ligger nu endast i kartan tema Riksintresse LIS och andra värden. Ett gemensamt ställningstagande till hur kommunen ska ta hänsyn till riksintresse kulturmiljövården är formulerat med och ersätter tidigare

ställningstaganden formulerade till enskilda riksintressen. Hänvisningen till tillägget är borttaget. Ställningstagandet är synkroniserat med ställningstagandet i kulturmiljöprogrammet.

Värdefulla ämnen eller mineraler, 3 kap. 7 § miljöbalken

Sveriges Geologiska Undersökning, SGU, har i december 2021 fattat beslut om detaljavgrensning av området av riksintresse för kalkstenfyndigheten i Brunflo. Riksintresset har inte redovisats i översiktsplanen. Länsstyrelsen saknar i dagsläget kommunens bedömning av eventuell påverkan på det nyligen utpekade området av riksintresse i översiktsplaneförslaget och en beskrivning av hur riksintresset avses tillgodoses. Det är exempelvis oklart hur förslaget utbyggnadsområdet vid Brunflo/Grytan kan innebära påverkan på riksintresset. Vidare borde kommunen även resonera kring samexistens av olika riksintresse inom samma område och tydligt beskriva kommunens ställningstaganden och avvägningar i frågan.

Kommentar: Riksintresseanspråket med beskrivande text har lagts in i översiktsplanekartan tema Riksintresse LIS och andra värden. Kommunen har tagit ställning till riksintresset under allmänna intressen.

Komplettering granskningsyttrande riksintresse värdefulla ämnen eller material 2022-05-31

Länsstyrelsen bedömer att kommunens ställningstagande inte tillgodoser riksintresset för kalkstenfyndigheten i Brunflo i alla delar. Kommunen har i översiktsplanen pekat ut ett utbyggnadsområde för nybebyggelse. Utbyggnadsområdet berör direkt områden där det redan finns en tillståndsgiven blockstentäkt och angränsar även till en planerad täkt. Att tillåta bostadsbebyggelse i närheten av tillståndsgivna täkter kan påtagligt försvåra utvinning av ny blocksten och därmed påtagligt skada riksintresset. För att minimera risken för påtagligt skada på riksintresset bör gränsen för utbyggnadsområdet i nordost inte sträcka sig över Karl Johans väg.

Kommentar: Kommunen står fast vid sitt ställningstagande om utpekat utbyggnadsområde på en övergripande nivå. Avvägning mellan bebyggelse och riksintresse kalksten blir en fråga att utreda närmare vid prövning av detaljplaner.

Energiproduktion vindbruk, 3 kap. 8 § miljöbalken

Länsstyrelsen står fast vid synpunkterna i det samrådsyttrande Länsstyrelsen lämnade till planförslaget. En aktualisering av planeringsförutsättningar för vindkraft skulle behövas inför eventuella prövningar då nytt kunskapsunderlag är tillgängligt och tekniken har utvecklats mot större vindkraftsverk.

Kommentar: Kommunen instämmer med länsstyrelsen att en aktualisering av vindkrafttillägget behöver göras. Det har dock inte rymts inom ramen för revideringen men ställningstagande har gjorts i översiktsplanen att revidering av vindkrafttillägget behöver göras i det fortsatta arbetet med översiktsplanering.

Totalförsvaret, 3 kap 9 § miljöbalken

Försvarsmakten har med beslut 2022-01-26 pekat ut och avgränsat området av riksintresse för totalförsvarets militära del, *Grytans skjutfält* inom Östersunds kommun. Beslutet fattades efter att översiktsplanen skickades ut för granskning. Därför saknas i det aktuella planförslaget en redovisning av riksintresseområdet *Grytans skjutfält* och en beskrivning av hur riksintresset avses tillgodoses. Det av kommunen utpekade utbyggnadsområdet vid Brunflo/Grytan kan innebära negativ påverkan på riksintresset då känslig markanvändning planeras i anslutning till området.

Med utgångspunkt av översiktsplanens aktuella utformning delar Länsstyrelsen Försvarsmaktens bedömning att riksintresset *Grytans skjutfält* inte tillgodoses då risk finns att tillkommande bostadsområden kan beröras av bullerstörningar från närliggande skjutfält och påverka riksintresset. Försvarsmaktens yttrande bifogas som bilaga.

Kommentar: Kommunen har lagt in riksintresseområdet för Grytans skjutfält och ställningstagande till intresset. Då påverkansområde buller och annan risk i nuläget är inkluderat i området ser kommunen ingen anledning att begränsa planering för bostäder utanför riksintresseområdet.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Kommunen har efter samrådsskedet kompletterat text och plankarta, vilket är positivt då det ökar översiktsplanens tydlighet och vägledning kring miljö kvalitetsnormer för vatten.

I samband med kommande detaljplanering utifrån översiktsplanens intentioner bedömer Länsstyrelsen att det är viktigt att utreda risken för att påverka möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormer för av översiktsplanen berörda vattenförekomster. För verksamhetsområde och industri bör man särskilt utreda eventuell påverkan på miljö kvalitetsnormer för följande vattenförekomster:

- Torvallabäcken, Odensalabäcken och Storsjön för planområden längs E14
- Semsån och Storsjön för planer i Lugnvik
- Rannåsbäcken, Semsån och Storsjön för planer längs riksvägen 87

Kommentar: Noteras.

Strandskydd – områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Länsstyrelsen bedömer att kommunens översiktsplan inte ger den vägledning som krävs för att kunna tillämpa LIS som särskilt skäl i efterkommande prövningar mot strandskyddet. Detta eftersom kommunens utpekande, som gäller hela kommunens yta med undantag från de västra delarna, inte är förenligt med 7 kap. 18 e § i miljöbalken.

Utpekande av LIS-områden i översiktsplanen bör inte omfatta mer än en begränsad

del av de strandområden som finns inom en kommun och områdena bör därför vara tydligt geografiskt avgränsade. En tydlig geografisk avgränsning, som varit föremål för allmän lämplighetsprövning på översiktsplanenivå, är också en förutsättning för att på ett rimligt sätt kunna tillämpa bestämmelserna i 7 kap. 18 d § miljöbalken i senare prövningar om dispens eller upphävande genom detaljplan. Enligt Länsstyrelsens bedömning har det inte gjorts någon sådan lämplighetsprövning i översiktsplanen och därför inte kan anses vara vägledande för efterkommande prövningar.

Vad gäller prövning för verksamhetsanknutna åtgärder finns det, enligt Länsstyrelsens uppfattning, större möjligheter att pröva lämpligheten utifrån LIS från fall till fall i efterkommande prövningar. Även här gäller dock att översiktsplanen behöver ge vägledning. En förutsättning för att LIS ska kunna tillämpas är också att verksamhetens strandnära läge bidrar till landsbygdsutveckling, vilket bör tydliggöras i kommunens kriterier.

I dagsläget pågår en översyn av strandskyddslagstiftningen som enligt regeringens förslag skulle leda till att LIS-bestämmelserna avskaffas och ersätts av så kallade strandnära utvecklingsområden. Kriterierna för utpekande av sådana områden avses ändras så att större vikt läggs vid bebyggelsestryck snarare än landsbygdsutveckling. De nya strandskyddsbestämmelserna är tänkta att träda i kraft den 1 juni 2022 och då kommer aktuella LIS-områden anses vara strandnära utvecklingsområden. Med anledning av den nya lagstiftningen finns det, enligt Länsstyrelsens uppfattning, än större anledning för kommunen att peka ut geografiskt avgränsade områden där lättnader inom strandskydd kan gälla.

Kommentar: Kommunen står fast vid sin hållning att inte peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Ställningstagandet om verksamheter är förtydligat med att det är landsbygdsutveckling som är grunden för att LIS ska kunna tillämpas.

Yttranden myndigheter, organisationer och privatpersoner

Generella synpunkter

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har i samrådsyttrande daterat 2021-06-10 svarat på berörd remiss. Utöver tidigare lämnat remissvar har Svenska kraftnät ingenting att erinra mot upprättat förslag.

Kommentar: Noteras. Kommunen har besvarat Svenska kraftnäts yttrande vid samråd.

Krokoms kommun

Krokoms kommun vidhåller fortsatt de synpunkter och kommentarer som Krokoms kommun lyfte i samrådet av Östersund Översiktsplan.

Kommentar: Noteras. Kommunen har besvarat Krokoms kommuns yttrande vid samråd.

Region Jämtland Härjedalen – inkom under samrådet

Synpunkterna på det reviderade förslaget till översiktsplanen rör sammanfattningsvis:

- Ett tydliggörande kring Östersunds roll för hela regionen när det gäller exempelvis kollektivtrafik och infrastruktur.
- Behovet av samplanering mellan bostäder/verksamheter och kollektivtrafik.
- Företagandets roll för den ekonomiska utvecklingen bör tydliggöras.
- De kulturella perspektiven kan ges en större plats.
- Ett tydliggörande kring att kommunen är en samisk förvaltningsmyndighet och har ett ansvar att synliggöra och främja samisk kultur.
- Vissa kompletteringar kring miljö och klimat bör göras

Kommentar: Regionens synpunkter i dessa frågor besvaras under respektive avsnitt nedan.

Handelskammaren Mittsverige

Generella synpunkter

Handelskammaren Mittsverige ställer sig mycket positiv till att Östersunds kommun aktivt verkar för att attrahera människor och företag. Kommunen vill se 75 000 invånare till 2040. En sådan positiv utveckling kräver en nettotillväxt av i storleksordningen 6000 nya arbetstillfällen. I översiktsplanen anges ett delmål å 3000 nya jobb till 2030.

För att kommunens förmåga att finansiera och utveckla samhällsservicen, som måste växa i minst samma takt som invånarantalet, menar Handelskammaren att en stor del av de nya arbetstillfällena måste finnas inom det privata näringslivet.

Vi menar att kopplingen mellan den nödvändiga tillväxten av näringslivet inom Östersunds kommun, näringslivets behov, och Översiktsplanen i den reviderade versionen förbättrats, men att den kan bli ännu tydligare. Vi noterar med tillfredsställelse att kommunen vill skapa en ”god grogrund för växande företag” och att ”näringslivet ska få goda möjligheter att verka, etablera sig och expandera i Östersund”. Likaså är det mycket positivt att kommunen skriver att ”Den långsiktiga planeringen är viktig för att kommunen ska kunna erbjuda kommunal mark i intressanta lägen”.

Just en långsiktig planering, som möjliggör snabb respons och snabba besked till den som överväger Östersund för en etablering, är en nyckelfaktor för en lyckosam utveckling på detta område. Handelskammaren Mittsverige efterlyser dock fortfarande en större tydlighet i Översiktsplanen avseende just detta. Den som

studerar materialet i jakt på potentiella områden för något slags etablering borde på ett enklare sätt hitta mer information kring var det inom kommunen kan finnas möjlighet till detta.

Besöksnäringen

I Översiktsplanen lyfts besöksnäringen och dess olika former fram både som en viktig näring, och som en viktig aktör för att attrahera besökare till kommunen, vilka i förlängningen kan bli nya Östersundsbor.

I detta avseende är det viktigt att kommunen i dialog med näringslivet följer den utveckling som sker till följd av framförallt pandemin, men nu även som effekt av ett instabilt världsläge. Här har vi redan sett ändrade mönster med bland annat ett minskat utlandsresande bland den svenska befolkningen, och ett ökat intresse för de inhemska resmålen.

Vad detta betyder för Östersund, och om det uppstår ändrade behov avseende till exempel infrastruktur, är något som noga måste följas.

Kommentar: Fortsatt arbete med att peka ut lägen för företagsetableringar sker inom ramen för den kontinuerliga översiktsplaneringen.

Handelskammaren Mittsveriges synpunkter gällande besöksnäring noteras.

Jernhusen

Jernhusen anser att den planerade utvecklingen av Östersund är bra och viktig, men samtidigt vill vi påpeka att det är viktigt att ta hand om samt vårda och utveckla den del av Östersund stationsområde som många resenärer nyttjar idag.

Kommentar: Översiktsplanen går inte in i detalj kring stationsområdet, och förslaget till översiktsplan bedöms inte försvåra för en god utveckling av stationsområdet. Synpunkten noteras.

LRF kommungrupp i Östersund

Generellt gällande revideringen

Östersunds kommun växer och prognosen för framtidens utveckling höjs. Vad som händer längre fram vet vi inte men vi behöver ta höjd för scenarior som vi inte kunde tänkas oss för några år sedan. Åkermark som brukas eller inte brukas, beten som betas eller inte betas är en resurs både idag men även i framtiden, vi vet inte om vi behöver den imorgon, men kanske nästa år. Det som vi vill lyfta är att vi inte vet när marken kommer att behövas eller inte, frågan OM marken behövs är något helt annat. Åkermark, matjord, kolbädd eller svamp för växthusgaser, kärt barn har många namn men att vi behöver åkermark, det vet vi. Vi agerar remissinstans i byggärenden som berör åkermark / betesmark och senaste åren har vi varit än mer restriktiva i vårt svarande gällande byggnation av åkermark. I undantagsfall finns det fall där vi kan säga att det är okej av olika anledningar, men det är också just undantag det är frågan om. Vi vill göra vår röst hörd nu när det pågår en revidering av översiktsplanen i Östersunds kommun där vi tydligt tar ställning för att vi ska vara rädd om den odlingsbara mark vi har i kommunen. Vi vet att det inte är alla som håller med oss, men vi anser att vi har ett ansvar för framtiden att ta hand om matjorden för våra nästkommande. Alla skiften behövs på olika sätt. Stora skiften för rationell och effektiv odling, mindre skiften för beten, ett potatisland eller varför inte en tillsammansodling i byn. Problemet med att titta på mindre skiften som mindre brukningsvärda är att då tar man istället de större skiftena i anspråk för sådant som de är sämre lämpade för och det påverkar de ekonomiska förutsättningarna att odla i hög grad. Det är sådant vi vill undvika. De mindre skiftena är också en del av hur vår närmiljö och vårt landskap ser ut. Vi ser inte att det ska råda motstridigheter mellan stad och land utan de ska vara i symbios med varandra. Men den odlings/betes-bara mark vi har är dock endast en ö i det stora hela och det är inte den som ska stå till förfogande för tillväxt. ”Där ingen plog kan gå, där ingen lie kan slå. Där ska hus stå.”

Kommentar: LRF kommungrupp Östersunds synpunkter noteras. Kommunen har sedan granskning av översiktsplanen gjort vissa förtydligande i ställningstagandena kring jordbruksmark.

LRF kommungrupp Östersund kommer även fortsättningsvis vara remissinstans i de ärenden där de anses berörda. Översiktsplanen tar inte ställning till jordbruksmark utifrån storlek.

Naturskyddsföreningen Östersund

Yttrande över granskning av förslag till översiktsplan Östersund 2040.

Naturskyddsföreningen Östersund önskar att kommunens översiktsplanering utvecklas så att den får större betydelse för hur exploateringsprojekt utformas och genomförs i praktiken. Planen bör innehålla tydliga exempel och tidplaner hur de goda målen kan uppnås.

Föreningen är därför positiv till kommunens ambition att i år införa en planeringsstrategi och att utveckla en process för kontinuerligt arbete med översiktsplanen. Det är viktigt att processen är öppen, demokratisk och effektiv så att ett större intresse väcks hos enskilda och föreningarnas medlemmar.

Vi citerar Kommunens plan för naturvård och park, antagen av kommunfullmäktige 2014 som en bilaga till översiktsplanen ”Kommunen avser att ... - genomföra dialog med allmänheten om samhällsplanering för ekosystemtjänster, naturvård och parkskötsel. - uppmuntra och utveckla det lokala engagemanget. Alla medborgare ska känna att man kan påverka sin närmaste omgivning och utvecklingen av de grönområden man nyttjar.”

Kommentar: Kommunen ska utveckla sitt arbete med en mer kontinuerlig översiktsplanering vilket ska syfta till en mer uppdaterad översiktsplanering och utrymme för fördjupningar med mer konkret vägledning för efterföljande planeringskedan, byggande och förvaltning. Planeringsstrategin ska antas av Kommunfullmäktige, det är inte en handling som kommer gå på remiss, dock kommer fler tillfällen att yttra sig i kommunens efterföljande översiktsplanering.

Privatperson Odenskogsvägen

Sluta förtäta! Spar öppna ytor och grönområden! Den här staden blir sämre och sämre ju mer du tar bort naturen och luftligheten i den. Det blir bara fånigt att en stad som profilerar sig med fjäll, skog och friluftsliv inte ger sken av det i själva staden. Du ska se fjällen, känna naturen och uppleva vidder i en sådan stad. Inte tvärtom. Nä jag har börjat tala om för de jag känner som inte bor här att Östersund är inget att se upp till. Städerna som Umeå, Sundsvall mfl är betydligt mysigare och öppnare.

Kommentar: Synpunkten noteras.

Privatperson Östersund

Översiktsplanen hänvisar till kulturmiljöprogrammet. Kulturmiljöprogrammet kom ut på granskning först 5 mars, vilket innebär extremt kort tid för att läsa dessa ihop och kunna lämna konkreta synpunkter. Granskningstiden borde vara 2 månader räknat från den 5 mars då flertalet svar i samrådsredogörelsen och granskningsförslaget nu pekar på detta dokument, ett dokument som inte varit tillgängligt och där med har granskningsförslaget inte varit komplett.

Kommentar: Hänvisningarna till kulturmiljöprogrammet är borttagna. Del av kulturmiljöprogrammet för staden är redan antaget 2014. Kulturmiljöprogrammet är en fördjupning av översiktsplanen, det vill säga den ska lägga till information i

översiktsplanen inom kulturmiljö. Det har inte funnits utrymme att synkronisera granskningstiden. Däremot är dokumenten avstämnda så att de ska fungera tillsammans och ytterligare ändringar är gjorda efter synpunkter efter granskningen.

Privatperson

Jag måste bara få inleda med att jag kan för mitt liv inte förstå hur ni kunde bygga och utveckla ett verktyg som enbart fungerar i desktop och inte mobil? Om ni ber allmänheten om åsikter kring det här förslaget måste det ju vara användarvänligt och har ni inte koll på hur statistiken ser ut på mobil vs. desktop i länet?

Ni har ju genom det här tillvägagångssättet exkluderat en enormt stor målgrupp samt att vi lever i 2022. Mobile first heter det av en anledning. Jag anser inte mig själv vara korkad men även på datorn så är det här jättesvårt att förstå och navigera i... Tråkigt.

Jag samlar mina tankar här för jag tänker inte dela upp mina åsikter ut efter ett dokument som är hopplöst.

1. Ni kan inte bygga bort Storsjön. Vi har en stad ligger i sluttning och ni skapar ett klassamhälle genom att bygga bort sjön och utsikten.

2. Sluta riva gamla hus. Kommunen kommer aldrig ha råd att bygga upp sådana fina hus igen. Syftar nu till gamla kulturarvet vid Dollarstore tex.

3. Sälj de gamla husen, som exempel, gick garaget vid Ottoson som varken hade el och vatten för över 2 miljoner. Vet t.ex. att det finns intresse för den gamla macken på Bangårdsgatan, nyttja kraften av entreprenörskap och låt någon skapa en verksamhet av det coola huset istället för att bygga ett 10 våningshus som helt kommer förstöra för oss som bor där och utsikten från Rådhusgatan.

4. Ni hade ju inga problem med att sälja marken till Mattias Fredriksson så varför skulle ni inte kunna upplåta någon att köpa macken eller tex husen vi tågshallarna. Som är sååå otroligt fina! SLUTA RIV.

5. I USA kan man köpa luftutrymme så ingen kan bygga för utsikt, är det de som ska krävas för att ni ska sluta bygga för bostadshus? Kolla på det huset vid Daffys? Hur tänkte ni? Helt byggt för dom gamla husen och det är så dåligt byggt att ni måste göra om grunden för det håller inte för räddningsfordon.

6. Fundera över vad som skapar en attraktiv stad? Är det kanske att låta det som gör att folk flyttar hit vara kvar? Utsikt, natur. Om ni ska bygga fler bostäder gör det enbart på platser som INTE påverkar befintliga hus och bostäder.

Tack och sluta förtäta genom att bygga för utsikten. Ni påverkar privatekonomi så inni. Jag får panik.

Kommentar: Inför antagande uppdateras översiktsplanen till en digital modell som fungerar bättre i mobil. Övriga synpunkter noteras.

Tre privatpersoner Torvalla

Med en bred kunskap kan kommunen bättre planera för en levande landsbygd. Sådan information finns sällan kartlagd utan måste tas fram genom dialog med de aktiva jordbrukarna. I Sverige finns 16 nationella miljö kvalitetsmål beslutade av riksdagen. Målet ”Ett rikt jordbrukslandskap” syftar till att:

”Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.”

Som nämnts sammanfaller ofta olika höga värden i jordbrukslandskapet. Därför kan det vara klokt att göra gemensamma satsningar för att återskapa, upprätthålla och utveckla dessa värden. När kommunen väl vet var de värdefulla natur och kulturmiljöområdena i jordbrukslandskapet finns, kan vi i dialog mellan markägare och kommun också arbeta för att bevara och stärka dessa. I särskilt värdefulla jordbrukslandskap, där höga natur- och kulturmiljövärden sammanfaller med jordbruksmark, är en aktiv jordbruksdrift ofta avgörande för att upprätthålla värdena.

Kommentar: Frågan om värdefulla natur och kulturmiljöområdena i jordbrukslandskapet hanteras vidare i fördjupning av översiktsplanen för södra Östersund.

Synpunkter efter avsnitt

Välkommen till Östersund

Svenska samernas riksförbund

Under avsnitt Välkommen till Östersund 2040 framgår att: I kommunen bedrivs också naturbaserad renskötsel av fem samebyar. SSR anser att meningen bör ändras till naturbetesbaserad renskötsel.

Kommentar: Meningen har ändrats.

Inledning

Stadsmiljögruppen

Angående Framtida behov av fördjupningar.

Det är bra att kommunen ska utveckla en planeringsstrategi för hur översiktsplanen ska hållas aktuell och att arbetet påbörjas under 2022. Då kan Stadsmiljöföreningen lämna synpunkter vid flera tillfällen. I texten behövs ett tillägg angående "Beredskap för kris" angående risker, skyddsrum och skyddszoner m.m.

Stadsmiljögruppen anser att två uppdrag bör läggas till redan nu under ”framtida behov av översiktlig planering” i inledningens avsnitt 6.

1. En övergripande trafikutredning som tillägg till översiktsplanen.

Kommunens utökade planeringsmål från 65 000 till 75 000 invånare år 2040 innebär en kraftig ökning av trafiken inom kommunens gränser. Till den kan läggas den ökning av trafik som uppstått och förmodligen fortsätter att uppstå genom standardökningen i samhället. I Östersund finns redan avsevärda flaskhalsar i trafiken som behöver utredas. Planeringstiden för nya trafikleder är lång, speciellt om de berör det statliga vägnätet. Det är därför mycket angeläget att kommunen snarast startar en övergripande trafikutredning som visar de samlade effekterna av en utbyggnad till 75 000 invånare. Nuvarande arbetssätt med enbart trafikutredningar runt nya större planeringsprojekt ger inte en samlad bild.

2. En fördjupad översiktsplan för centrala staden.

Den befintliga fördjupningen gjordes redan 1985 och har förlorat väsentliga delar av sin aktualitet. Nya planer och byggnader har tillkommit. Kommunen planerar för en genomgripande omläggning av kollektivtrafiken genom centrum och parkeringsförutsättningarna förändras. Översiktsplanen har flera nya och utökade övergripande mål inom miljö- och klimatområdet som behöver få sin tillämpning i centrum, tex kraven på utökade gröna ytor/parker och åtgärder för att komma till rätta med den dåliga luftkvaliteten.

Kommentar: Arbete med övergripande trafikutredning är på gång inom kommunen. En fördjupning av översiktsplanen för centrala staden är inte prioriterad i dagsläget. Kommunens planeringsstrategi är inte en handling som kommer gå på remiss, dock kommer fler tillfällen att yttra sig i kommunens efterföljande översiktsplanering.

Övergripande planeringsförutsättningar

Region Jämtland Härjedalen - inkom under samrådet

Region Jämtland Härjedalen ser positivt på att kommunen utgår från Agenda 2030-modellen för hållbar utveckling där de tre dimensionerna ekologisk, social och ekonomisk utveckling har en inbördes rangordning, dvs. där de ekologiska ramarna sätter grunden för en socialt hållbar utveckling, och ekonomin ska användas som ett medel för att uppnå social och ekologisk hållbarhet utan att påverka dessa aspekter negativt.

I avsnittet lyfts att Östersund är centralort för hela Jämtland. Region Jämtland Härjedalen vill i sammanhanget lyfta att trafiklösningarna inom Östersund därför har stor betydelse för tillgängligheten ur ett regionalt perspektiv, och vikten av att skapa goda förutsättningar för kollektivtrafiken när det gäller framkomlighet, hållplatsytor och resenärsmöjligheter.

Som förutsättning anges att turtätheten behöver öka. När staden växer är detta ett rimligt antagande, men avsnittet kan nyanseras då ökad kapacitet även kan skapas genom att trafikera med längre fordon. De långsiktiga effekterna av pandemins påverkan är en annan faktor att beakta, där en del resor kan komma att helt utebli med hjälp av distansmöteteknik.

När det gäller ekonomisk utveckling kan företagandets roll för den ekonomiska utvecklingen tydliggöras. Det behöver också finnas förutsättningar för nyetableringar och tillväxt för befintliga företag genom markttillgång, kompetens, boende etc. lyftas.

I kapitlet föreslår vi att det synliggörs att kommunen är samisk förvaltningsmyndighet och har ett ansvar att främja samisk kultur.

Det är positivt att man nämner sociala och kulturella perspektiv som övergripande planeringsförutsättningar. Region Jämtland Härjedalen ser däremot att de kulturella perspektiven skulle kunna ha en större plats, bland annat när det gäller att utveckla stadens attraktivitet och kommunens livskvalitet. Det är positivt att kommunen ser att ta fram en arkitekturpolicy och i detta sammanhang vill vi påminna om politikområdet gestaltad livsmiljö som sedan 2018 slår fast den nationella politiken för området. Målet för politikområdet är att arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfull gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön. (Prop 2017/18:110)

Region Jämtland Härjedalen ser att Östersunds kommun i sin utveckling och ställningstaganden i översiktsplanen med fördel skulle kunna utgå från ovanstående politikområde som tar utgångspunkt i människan i hennes behov och livskvalitet i formandet och förvaltandet av våra livsmiljöer och utgår från allas rätt till miljöer som är inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara. En medveten lokal politik för livsmiljön där arkitektur, form, design, konst och kulturarv är utgångspunkten tror vi skapar mervärden som gynnar såväl kommunens attraktionskraft, turism, inflyttning och företagsetableringar.

Kommentar:

Bedömningen att turtätheten är viktig för att göra kollektivtrafiken attraktiv och stimulera till ökat andel resande med kollektivtrafik därför har det särskilt lyfts upp som en prioriterad fråga.

Tillägg om kultur och näringslivet har gjorts efter samrådet under sociala och kulturella perspektiv och ekonomisk hållbar utveckling.

Det samiska perspektivet har inarbetats mer efter samrådet.

Jernhusen

Hållbarhet

Jernhusen skulle gärna vilja se en tydligare koppling mot Agenda 2030 målen för att kunna möta Sveriges klimatmål.

Kommentar: Agenda 2030 är en utgångspunkt och planeringsförutsättning för översiktsplanen.

Utmaningar

Region Jämtland Härjedalen - inkom under samrådet

Hantera ökat res- och transportbehov

I översiktsplanen kan transportsnål samhällsplanering lyftas fram som ett sätt att

hantera utmaningen. Lokalisering av bostäder och verksamheter, inte minst skolorna är avgörande för transportbehoven och även val av färdmedel. Region Jämtland Härjedalen ser positivt på att förkorta Östersund Stockholm och längs Mittstråket.

Kommentar: En grundbult i översiktsplanen är att planeringen ska bidra till ett transportsnålt samhälle, att skapa en funktionstät struktur, bygga inifrån och ut, hålla samman staden, bygga kollektivtrafiknära och bygga blandat är exempel på inriktningar i översiktsplanen som syftar till att hålla nere transportbehovet. Målen om färdmedelsfördelningen förutsätter också en transportsnål planering.

Swedavia

Utmaningar, punkt 2 och 3 uttrycka något om att möjliggöra för framtida hållbart flyg (som de gjort under Ställningsantaganden Allmänna intressen).

Kommentar: Utmaningen handlar om att hantera ett ökat resande och samtidigt minska vår klimatpåverkan. Tåget bedöms ha en särskilt viktig funktion för att nå detta mål och därför nämns det transportslaget specifikt i övrigt preciserar kommunen inga transportslag i utmaningen. Formuleringen av ställningstagandet står fast.

Tre privatpersoner Torvalla

Några reflekterande synpunkter:

Under utmaningar saknas, vad vi kan se, Inlandsbanan som ett alternativ till att möta ett ökat transportbehov. Kan det vara möjligt att satsa på pendeltåg mellan Häggenås och Hackås/Svenstavik för att minska en del vägtrafik?

Kommentar: Inlandsbanan är viktig och frågan om pendling längs denna kan bli aktuell i framtiden. I nuläget prioriterar kommunen dock att lyfta fram Mittbanan för pendlingstrafik.

Utvecklingsinriktning - Övergripande utvecklingsinriktning

Region Jämtland Härjedalen – yttrandet inkom under samrådet

Kommunen ska vara klimatpositiv till år 2040 för kommunen som geografiskt område (och klimatneutral till 2030 för kommunkoncernen). Det är oklart om en klimatpositiv kommun till 2040 är beroende av ställningstagandet att färdmedelsfördelningen i Östersunds tätort ska vara 40 procent bil, 20 procent kollektivtrafik och 40 procent aktiva transporter, cykel och gång år 2030. Det bör förtydligas hur klimatmålen förväntas nås. Kommunen skulle även kunna stärka klimatmåluppfyllelsen genom att ta en tydligare ställning om vad det innebär att vara fördömlig skogsägare. Förslagsvis kan målbilderna för kommunen samlas och tydliggöras i ett avsnitt för att göra det mer lättillgängligt.

Den utvecklingsinriktning som föreslås är generellt mycket positiv ur kollektivtrafikens perspektiv, där ny bebyggelse planeras i goda kollektivtrafiklägen och gång, cykel och kollektivtrafik ges en högre prioritet.

Utveckla infrastrukturen

Här bör utvecklingen av Östersundslänken, ett attraktivt och högkvalitativt stråk för kollektivtrafik genom staden vid nuvarande busstation på Gustav III:s torg. Det planerade nya lösningen för kollektivtrafik innebär satsningar på infrastrukturen i ett stråk från Östersunds järnvägsstation i söder till Jamtli/Hofvallen i norr.

Region Jämtland Härjedalen ser positivt på skrivningarna kring Green Highway och Green Flyway, dvs. satsningar på ett brett arbete med miljöanpassade transporter och förnyelsebara drivmedel som även inkluderar eltrafik.

När det gäller elektrifiering av busstrafiken behöver hänsyn tas till behov av infrastruktur för laddning av bussar i staden.

Kommentar: Översiktsplanen har ställningstaganden som ska bidra till minskade utsläpp från transporter genom att hålla nere transportbehovet och gynna aktiva transporter. Färdmedelsfördelningen är ett viktigt delmål för att kommunen ska kunna bli klimatpositiv. Utöver det behöver ytterligare åtgärder vidtas som en del av omställningen av vårt samhälle i syfte att minska våra utsläpp av växthusgaser och öka kolinlagring. Målsättningar för områden utanför den fysiska planeringen behöver preciseras i andra sammanhang. Översiktsplanen ger stöd för arbete inom dessa frågor. Tidigare ställningstagande om att kommunen ska vara en föredömlig skogsägare är borttaget sedan samrådet.

Östersundslänken är under utbyggnad. Den omnämns inte specifikt då genomförandet redan är beslutat och frågan är på en mer detaljerad nivå än övriga frågor om infrastruktur.

Frågan om laddinfrastruktur för bussar är en fråga kommunen tar med sig i den löpande översiktsplaneringen.

Handelskammaren Mittsverige

Handelskammaren Mittsverige stöttar kommunens ambitioner avseende ett restidsmål med tåg om maximal fyra timmar mellan Östersund och Stockholm samt en timme Östersund-Åre och 45 minuter Östersund-Ånge.

Vi noterar med viss förvåning att Östersunds kommun har mål för restiden till Ånge, men inte för restider till Bräcke eller Sundsvall. Östersunds framtida utveckling är beroende av god samverkan med, och effektiva kommunikationsvägar till, även dessa kommuner. Inte minst är detta viktigt för utvecklingen av Mittuniversitetet, som har campus i såväl Sundsvall som Östersund. I ett längre perspektiv bör man även väga in de möjligheter till effektiv kommunikation från kust till kust som kommer med den beslutade elektrifieringen av Meråkersbanan.

Kommunens ställningstagande avseende länets statliga vägar är tydligt, och vi instämmer i det stora behovet av ökade insatser avseende upprustning och underhåll av dessa.

I den reviderade översiktsplanen anges att Östersunds kommun har en beslutad färdmedelstildelning inom Östersunds tätort enligt följande: biltrafik 40 procent,

kollektivtrafik 20 procent och gång- och cykeltrafik 40 procent. Då tätorten utgör en mindre del av kommunens yta efterlyser vi en redovisning av hur stor del av medlen som avsätts för resten av kommunen, och hur dessa medel fördelas mellan transportslagen.

Handelskammaren Mittsverige efterlyser även en tydligare strategi kring utbyggnad av laddinfrastruktur för såväl personbilar som för godstransportfordon, såväl inom tätorten Östersund som i resten av kommunen.

Vad gäller godstransporter till och från kommunen vill Handelskammaren Mittsverige understryka vikten av en tät dialog med näringslivet och dess organisationer. Om det finns förutsättningar, det vill säga tillräckliga godsvolymer inom ett rimligt upptagningsområde, för en godsterminal i Brunflo eller Lugnvik, så kan en sådan satsning leda till sänkta kostnader för det lokala näringslivet och minskad miljöbelastning. Vi förutsätter att en mycket grundlig inventering av det sannolika godsflödet till och från en sådan terminal tas fram som en grundsten i beslutsunderlaget för denna fråga. Om godsvolymerna är för små, eller det råder allt för stora obalanser mellan in- och utgående godsflöden, riskerar en investering i en omlastningsterminal att bli kostsam för kommunen och dess skattebetalare, utan att de positiva effekterna uppnås.

Kommentar: Kommunen har lyft upp restidsmålet till Stockholm därför att det bedöms vara mest angeläget för kommunens framtida utveckling av förbindelser i förhållande till nuläget. En förutsättning för kommunens mål om restid till Stockholm är att Trafikverket satsar på Norra stambanan som går via Ljusdal. Idag finns endast två avgångar per dag som går via Ljusdal jämfört med åtta avgångar via Sundsvall vilket visar att Norra stambanan inte är prioriterad av Trafikverket. Bräcke ligger längs sträckan till Ånge, det har inte bedömts relevant att formulera ett specifikt mål till Bräcke. Kommunen deltar också i partnerskap för Mittstråket som har restidsmål till Sundsvall.

Färdmedelsfördelningen är en målsättning om fördelning av färdsett alltså inte fördelning av pengar till infrastruktursatsningar för olika trafikslag.

Frågan om laddinfrastruktur för bussar är en fråga kommunen tar med sig i den löpande översiktsplaneringen.

Handelskammarens synpunkter om godstrafiken noteras inför framtida utredningsarbete om lokalisering av föreslagen möjlig godsterminal.

Swedavia

Under utveckla infrastrukturen påtalas en önskan om att flytta trafik från bl.a. flyg till järnväg – samtidigt som det påtalas att goda förbindelser till Sthlm är extra viktigt för kommunen. Detta är kontraproduktivt och borde uttryckas som att kommunen ska vara bidragande i omställningen till hållbart flyg.

Begreppet intermodalitet borde finnas med och utvecklas, det inkluderar samtliga transportsätt och kombinerar dem alla för bästa möjliga hållbara tillgänglighet för medborgare, näringsliv och besöksnäring.

Kommentar: Det överordnade målet är att minska våra utsläpp av växthusgaser, att flytta över transporter från flyg och väg till järnväg skulle bidra till minskade utsläpp. Kommunen har samtidigt ställningstaganden i stycket om energieffektivt flyg med låga utsläpp av växthusgaser samt utvecklingsprojektet Green Highway och Green flyway.

Intermodalitet lämnas som begrepp kommunen använder i stället hela resan som begrepp vilket finns förklarat i ordlistan.

Utvecklingsinriktning - Staden

Region Jämtland Härjedalen – yttrandet inkom under samrådet

Prioriteringsordningen för framkomlighet är gång, cykel och kollektivtrafik, varutransporter och biltrafik, vilket är positivt. I översiktsplanen kan det lyftas att detta också är att satsa på kapacitetsstarka transportslag, vilket ger förbättrad tillgänglighet för de som måste använda bilen.

En blandning av stadens funktioner är positivt ur ett näringslivsperspektiv.

Det saknas ett stycke om strävan efter installation av solceller på tak för vissa nybyggnader alt. sedumtak för ökad biologisk mångfald, minskad risk för översvämning i städer, och dämpat buller. Även på hållplatser kan förses med gröna tak med växter som attraherar pollinerare.

Region Jämtland Härjedalen ser positivt på att kommunen ska ta ett nytt grepp när det gäller parkerna. Här är det viktigt med plantering av varierande trädsorter, där framför allt lövträd bidrar till bördig brunjord, biologisk mångfald, och ökad psykisk hälsa. Även skötsel av grönytor vid kommunalägda byggnader kan ske med ökad biologisk mångfald i sikte.

Kommentar: Kommunen bedömer att det finns ställningstaganden som stödjer användandet av gröna tak. Likaså bedömer kommunen att solceller är i linje med utvecklingen översiktsplanen anger. Att ta ställning för dessa båda tekniker är dock väldigt specifikt och inarbetas därför inte i översiktsplanen.

Ställningstagande om att skapa bättre flöden för bilar genom kapacitetsstarka transportslag är inte prioriterad i nuläget. Fokus ligger i stället på att uppnå färdmedelsfördelningen som i sig också ger minskat trafikflöden om det uppnås. Regionen kan som ansvarig för kollektivtrafiken driva frågan om mer kapacitetsstarka fordon i kollektivtrafiken vid upphandling, det kan dock inte ersätta behov av hög turtäthet.

Naturskyddsföreningen Östersund

Grönt mål för staden. Gällande översiktsplan från 2014 har ett ”grönt mål” för staden som har förstärkts med ett tillägg om ekosystemtjänster i det nya förslaget. Här följer två meningar som berör centrum hämtade från gällande plan och som även finns i granskningsförslaget. ”Tillgången till gröna miljöer är ojämnt fördelad över staden. I centrum finns få och små ytor... Vid omvandling i staden där vi har få gröna miljöer, ska i stället nya parker och vegetation som gynnar hälsa och miljö utvecklas”. Föreningen uppskattar detta mål och de tillägg som har gjorts. Sedan

2014 har däremot avsteg gjorts från målet. Behov av en aktualiserad Plan för naturvård och park som bland annat visar hur det gröna målet kan genomföras bör tas in i översiktsplanens avsnitt om tillägg.

Kommentar: Diskussioner pågår om att ersätta Plan för naturvård och park med nya uppdaterade styrdokument.

Privatperson Ängegatan

Se över en formulering på sida 27 och överväg att dela upp den paragrafen, där annars "olika etniska bakgrunder" riskerar likställas med funktionshinder.

Kommentar: Meningen om etniska bakgrunder är ändrad.

Utvecklingsinriktning - Tätorten

Region Jämtland Härjedalen – yttrandet inkom under samrådet

Region Jämtland Härjedalen ser det positivt att skapa förutsättningar för service, näringsliv och arbetstillfällen även utanför staden. Det är även positivt med en prioritering av utbyggnad av tätorter som har bäst tillgång till kollektivtrafik och ett näringsliv som och företagande som kan utvecklas.

Kommentar: Synpunkten noteras.

Utvecklingsinriktning - Landsbygden

Region Jämtland Härjedalen – yttrandet inkom under samrådet

Det är positivt med att stimulera nya näringar.

Region Jämtland Härjedalen anser att det är viktigt att värna om jordbruksmarken, utifrån ett näringslivsperspektiv, utifrån ett livsförsörjningsperspektiv – inte minst i ett förändrat klimat – och utifrån ett biologiskt mångfaldsperspektiv.

Översiktsplanen skriver att mänskligheten behöver finna nya lösningar för att framställa animaliskt protein. Stryk gärna ordet animalisk då protein även kan hämtas från växter (till exempel baljväxter), som dessutom ger ett lägre klimatavtryck.

Kommentar: Stycket om vattenbruk är omformulerat och ordet animaliskt protein är borttaget.

Tre privatpersoner Torvalla

Under 4. Landsbygden -> Främja en varierad och livskraftig landsbygd verkar bärödling saknas men framför allt potatis som om det allvarliga omvärldsläget blir långvarigt kommer att bli viktigt för matförsörjningen.

Kommentar: Potatis har lagts till.

Markanvändning

Region Jämtland Härjedalen - inkom under samrådet

De prioriterade förtätningsstråken ligger lokaliserade i förhållande till det framtida kollektivtrafiknät som planeras. Det kan konstateras att det möjliga utvecklingsområdet Rotudden ligger längre utanför nuvarande och planerat kollektivtrafiknät. En samplanering med kollektivtrafiken är här nödvändig om en exploatering blir aktuell.

För kollektivtrafiken är strategiskt belägna depåer en viktig förutsättning för trafiken, vilket behöver beaktas i planeringen av staden.

Det är positivt att översiktsplanen möjliggör en alternativ placering av sjukhuset.

I översiktsplanen anges att kommunen vill öppna bussgatan mellan Odensala och Torvalla för allmän trafik. Ur kollektivtrafikens perspektiv är åtgärden tveksam då den riskerar att försämra busstrafikens konkurrenskraft och därmed gå i motsatt riktning mot målen om ökad andel som väljer kollektivtrafik.

I utvecklingen av området Frösö Park och flygplatsen kan översiktsplanen ta upp möjligheten att skapa en vägförbindelse däremellan.

Markanvändningens effekter på trafiksystemet är viktiga att analysera i det fortsatta planeringsarbetet. Vilka konsekvenser får till exempel en ökad bebyggelse på Frösön och Annersia för trafiknätet, kapacitet och möjligheterna att resa hållbart?

Kommentar: Nya utvecklingsområden som ger upphov till nya behov gällande kollektivtrafik ska vid planering samrådas med regionen. Nya depåer hanteras inte inom ramen för översiktsplanen men blir likaså en fråga för samråd mellan regionen och kommunen.

Regionens syn på att öppna bussgata för allmän trafik noteras. Frågan kommer hanteras inom ramen för fördjupad översiktsplan Södra Östersund.

Kommande utredning gällande området Frösö park får hantera frågan om eventuell ytterligare vägförbindelse.

Frågan om konsekvenser på trafiksystemet hanteras såväl övergripande i den kontinuerliga översiktsplaneringen som inom ramen för specifika utbyggnadsprojekt.

Markanvändning - Natur och rekreation

Privatperson - Lottgatan

Så önskar jag att de röda pilarna för stadens prioriterade förtätningsstråk läggs på grönstrukturkartan antagen av KF 2013.

Kommentar: Kartan från 2013 ska uppdateras kommande år och därför bedömer kommunen inte det relevant att lägga in ny information i den i denna revidering. En uppdatering av kartan har inte rymts inom revideringen av Östersund 2040.

Markanvändning - Förtätningsstråk södra Östersund

Privatperson Lunndörsvägen

Som småbarnsförälder i Fjällmon tycker jag att tunnlarna bidrar till tryggheten. De är ju så korta att jag inte kan se att det kan upplevas som speciellt otrygga speciellt som alternativet är att korta vägar med trafik som är ett verkligt problem. Det är tack vare tunnlarna som jag vågar låta mina barn gå själv till och från skolan.

Kommentar: Synpunkten noteras.

Tre privatpersoner Torvalla

Under Förtätningsstråk södra Östersund står det att de bussgator som går genom Odensala och Torvalla kan behöva ses över. Finns några konkreta alternativ redan framtagna?

Det finns en överenskommelse med kommunen om att Gräfsåsvägen S 1 (gamla vägen till Kyrkås) tillika en av Jämtlands äldsta bevarade vägar ska bevaras intakt i anslutning till åkermarken nedanför E 14. Om så inte sker skärs alla vägar av för oss markägare att ta oss upp till den egna skogen ovanför E 14 för att t ex hämta hem timmerlass och vi tvingas till långa omvägar. Vägen är därtill den enda väg som finns att ta sig upp till odlingarna i Grönsved och Brunmyrdrolet.

Kommentar: Frågan om bussgatorna ska utredas i en fördjupning av översiktsplanen för området. Förslag kommer i samband med samråd av den fördjupade översiktsplanen.

Frågan om Gräfsåsvägen är för detaljerad för den kommunövergripande översiktsplanen men kan bli aktuell i en fördjupning av översiktsplanen.

Markanvändning - Jordbruksmarken

Privatperson Vallagatan

Jordbruksmarken. Brukningsvärd jordbruksmark är av nationell betydelse. I miljöbalkens tredje kapitel står att den endast får användas för bebyggelse eller anläggningar om det är ett väsentligt samhällsintresse och behovet inte kan lösas på annan mark. Kommunens utgångspunkt i bedömningen om vad som är brukningsvärd jordbruksmark är markens kvalité och sammanhang av betydelse för brukningsvärdet. Är marken taxerad som jordbruksmark visar det också att den bedömts vara brukningsvärd.

Den brukningsvärda jordbruksmarken får mycket hög prioritet. Huvudlinjen är att brukningsvärd jordbruksmark inte ska bebyggas eller minska i areal. Utgångspunkten i bedömningen om vad som är brukningsvärd jordbruksmark är markens kvalité och sammanhang av betydelse för brukningsvärdet. Är marken taxerad som jordbruksmark indikerar det att den är brukningsvärd. Vad som är brukningsvärd jordbruksmark är markerad i översiktsplanekartan tema mark och vattenanvändning, det är kommunens generella bedömning.

All mark som är taxerad som jordbruksmark borde synas som jordbruksmark i kartan för att kartan inte ska bli missvisande! I svar i samrådsredogörelsen skriver ni att det endast är jordbruksmark med EU bidrag som syns i kartan vilket är ett mycket märkligt ställningstagande och ytterst missvisande för den som tittar i kartan! Läser man detta stycke i översiktsplanen får man uppfattningen av att all mark som är taxerad som jordbruksmark visas som jordbruksmark i kartan, vilket det också borde vara! Men tyvärr är inte fallet så nu.

Kommentar: Texten har förtydligats så att det bättre framgår att all brukningsvärd jordbruksmark inte finns med i översiktsplanekartan men att all brukningsvärd jordbruksmark ändå är skyddad.

Tre privatpersoner Torvalla

Under Jordbruksmarken står ”Huvudlinjen är att brukningsvärd jordbruksmark inte ska bebyggas eller minska i areal.” Formuleringen är alldeles för luddig och öppen för tolkning. Med tanke på omvärldsläget bör den ändras till ”Jordbruksmarken ska inte bebyggas eller minska i areal”. I sista stycket om jordbruksmarken tas frågan om nyodlingsmark upp. Perspektivet att en nyodling tar många år att iordningställa och få produktiv saknas. Nyodling är som bekant ingen quick-fix, ingen garanti att det faktiskt fungerar och inget som LRF ställer sig bakom heller.

Kommentar: Texten har förtydligats så att det bättre framgår att all brukningsvärd jordbruksmark inte finns med i översiktsplanekartan men att all brukningsvärd jordbruksmark ändå är skyddad.

Ställningstagandet om nyodling är förtydligat med att det tar lång tid att utveckla ny jordbruksmark.

Markanvändning - Verksamhetsområden

Jämtkraft Elnät

Det är skrivningarna om el till Verksmon vi vill ha ändrade. Dels på sidan 47 under rubriken "Verksamhetsområden", dels i kapitel 17 på sidan 83 under rubriken "Ställningstaganden". Då det inte bara är Verksmon som behöver en säkrad tillgång till el ser vi hellre denna skrivning: För att trygga samt möta framtida elbehov till Östersund kan elnätet behöva förstärkas med nya kraftledningar från nordost in mot Verksmon och vidare mot Lugnvik och Krokomb.

Kommentar: Texten är reviderad under allmänna intressen och markanvändning, ställningstagandet om möjlighet till dubbelmatning står fast för Verksmon. Utpekandet av kraftledningar i Verksmon ligger kvar i översiktsplanekartan tema mark- och vattenanvändning.

Ställningstaganden allmänna intressen - Bebyggelse

Tre privatpersoner Torvalla

Under Landsbygdsbebyggelse och ställningstaganden står ett stycke som börjar ”Kommunen får bedöma ett lämpligt minsta avstånd mellan kompletteringsbebyggelse och anläggningar med rationellt jordbruk...” Det ter sig märkligt att

kommunen själv ska ta sig beslutanderätt om detta, utan dialog med t.ex. LRF.
Gällande praxis lär vara ett minsta avstånd på 300 meter.

Kommentar: Då kommunen har myndighetsansvar för frågor inom planering och byggande ligger ansvaret för bedömningen hos kommunen. Kommunen utgår från riktlinjer om skyddsavstånd beslutade av miljö- och samhällsnämnden. Samråd sker samtidigt i detaljplaner där LRF och andra har möjlighet att yttra sig.

Ställningstaganden allmänna intressen - Kulturmiljö

Jamtli

Det är bra att översiktsplanen tar upp riksintressena för kulturmiljövård. Det centrala i riksintresseförklaringarna är det som står som ”uttryck för riksintresset”. Det är dessa ”uttryck” som gör att man förstår och kan tolka vad som är de bärande elementen i riksintressena. Därför vore det bra om hela ”uttrycken” fanns med i översiktsplanen och inte enbart vissa delar av dem.

I övrigt har Jamtli inget att erinra ur kulturhistorisk synvinkel.

Kommentar: Ställningstagandet där bara en del av uttrycket i riksintresset är beskrivet har tagits bort. Hela uttrycket för riksintresset finns beskrivet i översiktsplanekartan Riksintresse LIS och andra värden. Ett allmänt ställningstagande till riksintresse för kulturmiljövården har ersatt ställningstaganden för enskilda intressen.

Privatperson Östersund

ÖP 2040 5.Fördjupningar Västra Frösön 2010 (förutom utpekade områden för bostadsbyggande, en bedömning om vart det är lämpligt att bygga ska i stället göras utifrån ställningstagandena i Östersund 2040).

Är detta verkligen en korrekt beskrivning? Stämmer inte överens med kulturmiljöprogrammet och övriga delar i ÖP där det fortsatt står beskrivet att det inom kulturlandskapet inte ska bebyggas. Västra Frösön är ett av Östersund mest värdefulla naturområden, bevara detta öppna kulturlandskap!

Kommentar: Ställningstagandet är förtydligat med att ingen tät bebyggelse får tillkomma i området.

Ställningstaganden allmänna intressen - Näringslivsutveckling

Handelskammaren Mittsverige

Handel, och övrig kommersiell service

Handelskammaren Mittsverige bejakar kommunens ambitioner under punkten ”6. Näringslivsutveckling - Ställningstaganden”, men önskar förtydliganden enligt nedanstående förslag, där förändringarna markerats genom understrykningar.

Ställningstaganden handel och övrig kommersiell service

Kommunens planering ska medverka till att:

- Bidra till ökade flöden i staden genom att ge goda förutsättningar för lokal handel och övrig kommersiell service.
- Utveckla stadens två primära handelsplatser, Stadskärnan centrum och Odenskog.
- Skapa förutsättningar för en fortsatt livskraftig och attraktiv stadskärna som upplevs som trygg och säker för besökare och boende oavsett tid på dygnet. Stärka en livskraftig och dynamisk stadskärna
- ~~Ge förutsättningar för livsmedel där folk bor.~~ Utveckla stadsdelsnära kommersiell service såsom dagligvaruhandel.
- Planera för handel och övrig kommersiell service med god tillgänglighet och minskad miljöpåverkan.

Kommentar: Ställningstagandena är gjorda utifrån ställningstagandena i kommunens handelspolicy och är också i linje med att blanda bebyggelse, minska behovet av resor genom närhet till livsmedelsbutiker. Stadskärnan är också mycket viktig för kommunens utveckling. Kommunen står fast vid ställningstagandena enligt föreslaget.

Ställningstaganden allmänna intressen - Jord och skogsbruk

LRF kommungrupp i Östersund

LRFs kommungrupp i Östersunds anser att:

- Östersunds kommun inte skall växa på bekostnad av odlingsvärd åkermark.
- Man ska avstå från exploateringar som riskerar att påverka odlingsförutsättningar i områden negativt.
- Så länge man inte själva kan påvisa att nyodlingsområden är något som är genomförbart ekonomiskt, skall det tas bort ur översiktsplan.
- Den odlingsbara mark som kommunen själva äger behöver ett långsiktigt strategisk åtagande för att säkerställa god förvaltning för framtiden.

Kommentar: Se samlad kommentar längst ner under denna rubrik.

Privatperson Östersund

***MKB 6.5.1.1** Tätorterna ska också förtätas men här finns undantag att bygga på jordbruksmark om ingen annan mark finns tillgänglig. Detta kan ge negativa konsekvenser för matförsörjningen och landskapsbilden men ingen direkt påverkan på bebyggelsestrukturen.*

Lokalproducerat blir en allt viktigare del av matförsörjningen och här påtalas just risken med att bebygga jordbruksmark, beakta detta i kommande utbyggnation, freda jordbruksmarken och säkerställ att vi har lokalproducerad mat tillgänglig även i framtiden!

Kommentar: Se samlad kommentar längst ner under denna rubrik.

Privatperson Östersund

MBK 6.3.1.1 Det är positivt att översiktsplanen tar ställning för att inte bygga på jordbruksmark, inte endast ur ett hushållningsperspektiv, utan också för att det skulle kunna påverka landskapsbilden negativt.

Bra om det nu är så. Dock skrivs det på flera ställen i ÖP att det är okej att bygga på jordbruksmark vilket denna skrivning inte ger bild av. Att generellt tillåta bebyggelse på jordbruksmark bara för att den ligger inom staden eller tätort går emot miljöbalken. Väldigt delat budskap om det är okej eller inte att bygga på jordbruksmark beroende på vart man läser i det reviderade förslaget av Östersund 2040. Känns som att kommunen vill beskriva en vision om bevarad jordbruksmark men som i nästa mening avskrivs genom att ge okej på att bebygga just jordbruksmark.

Kommentar: Se samlad kommentar längst ner under denna rubrik.

Privatperson Frösö- Berge

MBK 6.14.1.1 I området bärkraftigt företagande lyfts vikten av att hindra exploatering av jordbruksmark som en viktig faktor för att kunna öka livsmedelsproduktionen. Kommunen anger i översiktsplanen att jordbruksmarken ska tillvaratas och inte minska, vilket ger förutsättningar för att den nationella och regionala livsmedelsstrategin kan uppnås samtidigt säger översiktsplanen att exploatering av jordbruksmark kan vara godtagbar i befintlig struktur, i staden och tätorterna vilket innebär en konflikt i ställningstagandena. Den samlade bedömningen är därmed att översiktsplanens ställningstaganden kan leda till en minskning av jordbruksmarken.

Denna konflikt i ställningstagandena är något som konsekvent upprepas i olika avsnitt i ÖP!! Hur tänker kommunen kring detta? Formuleringen om att det är okej att bygga på jordbruksmark bör ändras och anpassas till övriga visioner och mål om att bevara och utöka arealen jordbruksmark. Även omformuleras med hänsyn till miljöbalken då ett generellt ställningstagande om att det är okej att bygga på jordbruksmark inom vissa delar inte är ett okej sätt att hantera frågan enl. miljöbalken, det ska prövas för varje tillfälle och i möjligaste mån undvikas.

Kommentar: Se samlad kommentar längst ner under denna rubrik.

Privatperson Frösön

MKB 6.14.1.1 Klimatförändringar och befolkningstillväxt är faktorer som pekar på att åkermark kan väntas bli en bristvara.

Trots att kommunen själva tar upp detta och alltså är medvetna om detta görs ett generellt ställningstagande om att det är okej att bygga på åkermark i vissa fall vid förtätning. Får inte ihop dessa olika ställningstaganden. Om vi inte ser till att det finns jordbruksmark och möjlighet till livsmedelsförsörjning i fredstid hur ska det då finnas i krislägen?

Kommentar: Se samlad kommentar längst ner under denna rubrik.

Privatperson Lit

3. Tätorten I de fall förtätning inifrån och ut står i konflikt med jordbruksmark ska bebyggelsen ges företräde, förutsatt att ingen annan likvärdig mark finns tillgänglig.

Detta går inte ihop med miljöbalken och övriga visioner i ÖP 2040 om att jordbruksmarken ska bevaras och öka. Bevara jordbruksmarken, det är något av det mest värdefulla Östersund kommun har både för livsmedelsförsörjning, hälsa och välmående md öppna landskap!

Kommentar: Se samlad kommentar längst ner under denna rubrik.

Privatperson Tandsbyn

4. Landsbygden Globalt sett fortsätter jordens befolkning att öka kraftigt, vilket ökar trycket på världens livsmedelsförsörjning. Därför blir det generellt allt viktigare att hushålla med odlingsmarken och att nyodla där det är möjligt och lämpligt. Storsjöbygden hör tillsammans med sydligaste Sverige och Uppsalaslätten till de bördigaste platserna i Sverige. Framtida klimatförändringar kan förändra möjligheterna för odling så att betydelsen av Storsjöbygden som jordbrukscentra ökar. Mot denna bakgrund ska odlingsmarken inte minska.

Tänk på detta och ändra skrivningen om att det är okej att bebygga jordbruksmark vid förtätning inom staden och i tätorterna! Jobba istället för att göra det attraktivt att bruka jorden och där med skapa möjlighet till lokalproducerade livsmedel!

Kommentar: Se samlad kommentar längst ner under denna rubrik.

Privatperson Östersund

Jordbruksmarken Kommunen ser att komplettering och förtätning inom befintlig struktur i de sex tätorterna och staden kan vara ett väsentligt samhällsintresse, där är exploatering av jordbruksmark godtagbar. Vad som är ett väsentligt samhällsintresse ska kommunen avgöra i varje enskilt fall. För tätorterna ska också en bedömning om möjlighet att komplettera och förtäta på annan likvärdig mark göras.

Enligt miljöbalken ska denna bedömning även göras vid förtätning i "Staden", en generell bedömning att det inom det Östersunds kommun bedömer vara "staden" skulle vara okej att bebygga jordbruksmark är inte enligt miljöbalken och inte heller i linje med vad som skrivs i övriga delar i denna ÖP, om biologisk mångfald, bevarandet av jordbruksmarken mm.

Kommentar: Se samlad kommentar längst ner under denna rubrik.

Privatperson Lit

Tätorter: I de fall konflikt uppstår med jordbruksmark vid byggande inifrån och ut ska bostadsbyggande få företräde i dessa lägen om ingen annan mark finns.

Ett generellt ställningstagande som inte litar med miljöbalken. Jordbruksmark ska bevaras och får bara bebyggas om INGEN annan mark finns möjlig att använda för ändamålet och ändamålet ska vara av samhällsviktig karaktär.

Kommentar: Se samlad kommentar längst ner under denna rubrik.

Privatperson Frösön

Arealen brukningsvärd jordbruksmark i kommunen ska inte minska, utan bör i stället kunna utökas. Samråd ska ske med grannkommunerna i planer och program som berör förutsättningar för utökning av jordbruksarealerna i Storsjöbygden.

Kommunen ser att komplettering och förtätning inom befintlig struktur i de sex tätorterna och staden kan vara ett väsentligt samhällsintresse, där är exploatering av jordbruksmark godtagbar.

Hur ska den brukningsvärda jordbruksmarken öka om det görs generella ställningstaganden om att det är okej att bygga på jordbruksmarken i vissa fall? Brukningsvärd jordbruksmark är inget som bara uppstår, det tar både lång tid och kostar mycket pengar att ta fram ny jordbruksmark och inget en enskild jordbrukare klarar av. Bevara jordbruksmarken som finns!

Kommentar: Se samlad kommentar längst ner under denna rubrik.

Privatperson Östersund

Jordbruksmarken

Det skrivs att jordbruksmarken ska bibehållas och/eller ökas. Hur ser det ut med kommunens egna jordbruksmark? Vad är planen för den kopplat till målet om att all brukningsvärd jordbruksmark ska brukas? Kommunen nekar idag arrende eller försäljning av jordbruksmark till personer med förutsättningar att bedriva ett aktivt jordbruk av utpekad värdefull jordbruksmark. Istället ligger marken i träda, hur går det ihop med målet ni beskriver av jordbruksmarken? Och speciellt inom kulturhistoriskt viktiga områden, där jordbruksmarken och det öppna odlingslandskapet är det bärande?

Kommentar: Se samlad kommentar längst ner under denna rubrik.

Privatperson Lit

MKB 6.14.1 För att hushålla med mark gör kommunen tydliga ställningstaganden om att staden och tätorterna ska förtätas samt att jordbruksmarken inte ska bebyggas, minska eller förändras på annat sätt. Genom utvecklingsinriktningen Värna jordbruket och förutsättningar för en rationell drift lyfts frågan om att förhindra att jordbruksmarken minskar och att det är viktigt att jordbruksmarkens kvalitet säkerställs genom att jobba för biologisk mångfald.

Tyvärr skrivs det inte på detta sätt i ÖP, i ÖP står det att det inom tätorterna och staden är okej att bebygga jordbruksmark vilket är en ytterst olycklig formulering. Lyft in denna formulering i ÖP istället!

Kommentar: Se samlad kommentar längst ner under denna rubrik.

Tre privatpersoner Torvalla

Under 7. Jord- och skogsbruk står ”Utveckling av tätorterna och staden kan ske på jordbruksmark om det inte är ett samhällsintresse som inte kan tillgodoses någon annanstans. Vad som är ett väsentligt samhällsintresse ska kommunen avgöra i varje enskilt fall.” Det måste någonstans in att detta måste ske i dialog. Vilket samhällsintresse kan vara väsentligare än matproduktion? I dag står vi inför en begynnande livsmedelskris där en av grundförutsättningarna är att vi behåller befintlig jordbruksmark. Av Sveriges totala areal utgörs endast 6 % av jordbruksmark.

Kommentar: Kommunen har en restriktiv hållning till att bygga på jordbruksmark. Enligt miljöbalken kan det vara möjligt att bygga på brukningsvärd jordbruksmark om det är ett väsentligt samhällsintresse som inte kan tillgodoses någon annan stans. Kommunen bedömer att tätortsutveckling i vissa fall kan vara ett sådant intresse. Det är anledningen till att det ibland kan vara möjligt att bebygga jordbruksmark i staden och i tätorterna. Ställningstagandet gäller oavsett om det är privat eller kommunal mark. Kommunen arrenderar generellt ut jordbruksmark till lantbruk. Jordbruksmark som är planlagd som park eller natur arrenderas i vissa fall ut årsvis.

Ställningstagandet om nyodling är förtydligat med att det tar lång tid att utveckla ny jordbruksmark.

Ställningstaganden allmänna intressen - Samisk markanvändning

Svenska samernas riksförbund

Under avsnitt Samebyar inom Östersunds kommun bör följande läggas till: I södra delen av kommunen har Njaarke sameby betesmarker, som till stora delar är riksintresse. Under avsnitt Ställningstagande bör det förtydligas vad som avses med samrådsområden och vad som är skillnaden jämfört med riksintresseområde.

Kommentar: Närmare beskrivning av Njaarke har lagts till. Förtydligande om skillnad mellan riksintresseområde och samrådsområdet är gjord.

Ställningstaganden allmänna intressen - Kommunikationer

Region Jämtland Härjedalen – inkom under samrådet

Inom kollektivtrafik är ett ställningstagande att erbjuda resenärerna möjlighet att resa med cykel. Region Jämtland Härjedalen ser positivt på kombinationsresor mellan cykel och kollektivtrafik och särskilt betydelsefullt är möjligheten att ha säkra och väderskyddade cykelparkeringar vid kollektivtrafik och särskilt betydelsefullt är möjligheten att ha säkra och väderskyddade cykelparkeringar vid kollektivtrafikens hållplatser och stationer. Att ta med cykeln inne i fordonet har konsekvenser kring säkerhet, kapacitet mm som behöver övervägas. Att ta med cykel i kollektivtrafiken är för närvarande möjligt för viss regiontrafik och Norrtåg, där cykel tas med gratis i mån av plats.

Ställningstagandet ”säkerheten för barn och ungdomar samt personer med funktionsvariation ska förbättras vid hållplatserna” föreslås omformuleras så att även trygghetsaspekten framgår, och att det handlar om trygghet och säkerhet för alla. Jämställdhetsperspektivet kan också lyftas då upplevd trygghet är något som skiljer sig åt mellan kvinnor och män.

Region Jämtland Härjedalen ser positivt på att kommunen anser att Inlandsbanan ska utgöra riksintresse för kommunikationer.

Kommentar: Hållplatser har lagts till under allmänt ställningstagande om fullgod belysning och sikt under Hälsa och säkerhet underrubrik Trygghet och säkerhet, ställningstagandet syftar både till upplevd trygghet och säkerhet.

Jijnjevaerie sameby

Avsnittet där målet att öka hastigheten på vägar i kommunen, där saknas en konsekvensutredning hur viltolyckor ska förebyggas. I övrigt så har samebyn inget att kommentera.

Kommentar: Konsekvensbedömning av höjda hastigheter får göras i samband med att en höjning blir aktuell. Frågan bedöms vara för specifik för att tas med i miljökonsekvensbeskrivningen.

Ställningstaganden allmänna intressen - Naturmiljö och friluftsliv

Privatperson - Lottgatan

Den komplettering jag önskar är grönstråket mellan Storsjön och skogen ovan Verksmon via Fjällmon och Skogsmon på kartbilden för kapitel 13, Ställningstaganden Allmänna intressen.

Även stråket utmed Torvallabäcken från Storsjön till skogen på andra sidan E14 vill jag komplettera på samma kartbild liksom elljusspåret vid Sandviken.

Just stråket och möjligheten att nå Storsjön vid Opebacken är viktig att bevara och redovisa i översiktsplanen som grund för Trafikverkets spårutredning där.

Även elljusspårerna i de olika tätorterna borde redovisas på en kartbild och en grönstråkspil mellan dessa och intilliggande större vattendrag för respektive tätort.

Som jag ser det är närheten till dessa grönstråk en av de största kvaliteterna med Östersund, att via dem nå både sjöarna och skogarna - lätt att komma ut och röra på sig så att vi mår bättre och ökar klimatsmarta resandet. Samma resonemang kan föras för våra sex tätorter.

Kommentar: Frågan om att peka ut fler grönstråk kan bli aktuell i fortsatt löpande översiktsplaneringen och framtida revidering av översiktsplanen. Det gäller också ställningstaganden om tätorternas grönstruktur.

Ställningstaganden allmänna intressen - Ekosystemtjänster

Naturskyddsföreningen Östersund

Tillägg Ekosystemtjänster.

Planförslagets ställningstagande har hämtats från ett etappmål till Sveriges miljömål för hållbar stadsutveckling: ”Senast år 2025 ska kommunen ta tillvara och integrera stadsgrönka och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.”

Kommunen har i sina ställningstaganden lagt till att en förutsättning för att kunna integrera ekosystemtjänster är ”planeringsunderlag” som visar ...”innehållet i grönstrukturen och de risker sårbarheter eller samband som finns i relation till omgivningen”...

Naturskyddsföreningen i Östersund anser att kommunen redan i år ska ta tillvara och integrera stadsgrönka i Östersunds centrum vid planering, byggande och förvaltning. Föreningen kan inte se något skäl att vänta till 2025 med att införa detta miljömål i arbetet med stadsutvecklingen. En tidplan för arbetet med planeringsunderlag för ekosystemtjänster bör tas in i översiktsplanen.

Kommentar: För att kommunen ska kunna integrera arbete med ekosystemtjänster i sitt arbete krävs mer kunskapsunderlag, utbildning och riktlinjer inom organisationen. Bedömningen är att kommunen inte hinner nå dit före 2025.

Privatperson Ängegatan

Överväg också att frånga begreppet "grönstruktur" och använd istället "grön infrastruktur". Detta eftersom det är här en bred men tydlig definition med tydlig koppling till ekosystemtjänster, samt har klar förankring inom forskning och rådande strömningar inom samhällsbyggnad. "Grön infrastruktur" är helt enkelt en semiotiskt rikare term som också kommunicerar dess samhällsbärande funktion.

Kommentar: Angående begrepp står kommunen i nuläget fast vid att använda begreppet grönstruktur, det innefattar också grön infrastruktur.

Ställningstaganden allmänna intressen - Klimatanpassning

Privatperson Ängegatan

På flera ställen där anpassning för klimatförändringar omnämns så används ordet "robust". Jag skulle ge er rådet att få in begreppet "resiliens" i dessa sammanhang också, eftersom det är ett mer etablerat begrepp när man talar om lösningar ämnat att tackla problematik relaterat till klimatförändringar. Man skulle kunna beskriva skillnaden som att ett robust system står emot förändringar, medan ett resilient system anpassar sig mot förändringar. I praktiken blir det att robusta system "går sönder" medan resilienta system återhämtar sig. Det senare är att eftersträva i klimatanpassning.

Kommentar: Ordvalet är ändrat.

Ställningstaganden allmänna intressen - Energi avfall och resurser

Region Jämtland Härjedalen - yttrandet inkom under samrådet

Region Jämtland Härjedalen anser det viktigt att tillgänglighetsperspektivet tillgodoses vid byggandet av nya laddstationer.

Kommentar: Synpunkten noteras men hanteras inte inom ramen för den reviderade översiktsplanen.

Jämtkraft

Under punkt 17 (Energi, avfall och resurser) stycke "Ställningstagande" på sid 81 ska ordet "befintligt" strykas i meningen "Uppvärmning av befintliga byggnader och anläggningar inom staden ska i första hand ske med fjärrvärme."

Kommentar: Skrivningen står kvar. Nya alternativa lösningar kan vara aktuell för ny bebyggelse.

Ställningstaganden allmänna intressen - Hälsa och säkerhet

Region Jämtland Härjedalen - yttrandet inkom under samrådet

Förorenad mark: Då PFAS är ett allvarligt problem i våra vattentäkter ser vi mycket positivt på att kommunen i samarbete med övriga berörda myndigheter ska utreda och pröva möjliga saneringsåtgärder av PFAS. Region Jämtland Härjedalen anser att det är viktigt att PFAS inom rimlig tidsram kan filtreras bort i våra vattenverk, och att regelbunden uppföljning kring PFAS-arbetet kan ske.

Kommentar: Synpunkt noteras.

Räddningstjänsten Jämtland

I den reviderade översiktsplanen finns fortsatt följande information:

”Riskanalys ska genomföras i samband med detaljplanering eller bygglov för ändrad användning eller nybyggnation inom 150 meter från rekommenderad väg eller järnväg för farligt gods.”

Räddningstjänsten är positiva till att det ställs krav på att risker utreds i samband med detaljplanering och eventuellt även vid om/nybyggnation i anslutning till farligt gods-leder och är gärna delaktiga i dialogen gällande riskanalyser. Det kvarstår dock att om det ska genomföras en riskanalys i samband med samtliga ansökningar om lov eller ändrad användning inom 150 meter från farligt gods-led behövs det tydliggöras vad det ställs för krav på alla dessa riskanalyser, samt utifrån vilka kriterier beräknad risk ska bedömas. Det här kan få mycket stor påverkan och vara kostnadsdrivande i respektive projekt och det är inte lämpligt att den enskilde handläggaren i respektive ärende ska avgöra hur detta ska hanteras.

Kommentar: Då kraven på riskanalyserna varierar så mycket beroende på platsens förutsättningar ser kommunen inte ett behov att arbeta fram riktlinjer för detta.

Ställningstaganden allmänna intressen - Totalförsvaret

Krokoms kommun

Krokoms kommun vill även påminna att försvarets återetablering kommer att påverka Torråsen och Dagsådalen med omnejd.

Kommentar: Kommunen har dialog med försvaret om etableringen i Torråsen.

Ställningstaganden allmänna intressen - Mellankommunala intressen

Region Jämtland Härjedalen - yttrandet inkom under samrådet

Som mellankommunalt intresse kan kollektivtrafiken nämnas, då de lösningar som skapas i centrala Östersund har betydelse för alla länets kommuner. Region Jämtland Härjedalen ser mycket positivt på etablerandet av en omlastningsterminal i Östersundsområdet så att godstransporter kan föras över från landväg till järnväg, med positiva effekter för miljön och näringslivet i regionen.

Kommentar: Nytt ställningstagande har lagts till som tydliggör att kollektivtrafiken är ett mellankommunalt intresse. Kollektivtrafiken är ett mellankommunalt intresse där förbindelser till och från Östersund har särskild betydelse för möjlighet till resor inom och utom regionen.

Åre kommun

Åre kommun har endast granskat planen utifrån mellankommunala frågor som berör Åre kommun. Åre kommun ser positivt på att Östersunds kommun lyfter vikten av att korta restiderna mellan kommunerna och att på så sätt utöka arbets- och bostadsmarknadsregionen. För detta krävs investeringar och förbättringar på Mittbanan, Meråkersbanan, Norra Stambanan samt E14 och E 45.

Åre kommun ser också positivt på att det under Mellankommunala frågor läggs stort fokus på Jämtlandsstråket och de möjligheter som de gemensamma målen innebär. Här efterfrågas ifall Östersunds kommun har uppdaterat siffrorna för nuläget sedan det kommungemensamma arbetet med Jämtlandsstråket genomfördes.

Kommentar: Kommunen har uppdaterat beskrivningen av Jämtlandsstråket med befolkningssiffra för slutet av 2021. Regionen ansvarar för uppdatering av siffrorna.

Översiktsplanekarta

Swedavia

Olämpligt med utredningsområde för ny bebyggelse på flygplatsen.

Kommentar: Utredningsområdet har med flygplatsen då flygplatsens utveckling har betydelse för förutsättningarna i omgivande områden. Området är inte avgränsat efter en specifik fråga.

Privatperson Vålådalsgränd

Kartan som används är inte aktuell utan är troligtvis 8-10 år gammal. Därmed finns inte flera nya områden med & det ser ut som det finns många & stora skogsområden på kartan vilket inte överensstämmer med verkligheten.

Anledningen till att många flyttat till Torvalla är närheten till naturen, ett nytt sjukhus i Fjällmon skulle ta nästan allt strövområde för oss. För oss som vill ha ett stadsnära boende med naturen runt knuten så försvinner detta & en flytt från Östersunds kommun blir resultatet om vi vill fortsätta bo på detta sätt.

Kommentar: Sjukhusreserven är tänkt ett reservområde om sjukhuset behöver ny placering. Det finns i nuläget inget som tyder på att sjukhuset behöver flytta men reservområdet ligger ändå kvar eftersom sjukhuset är en mycket samhällsviktig funktion som kommunen behöver ha en extra beredskap för. Läget är valt eftersom det ligger centralt och strategiskt utifrån infrastruktur. Kartunderlaget i översiktsplanekartan är uppdaterat i slutet av 2021.

Privatperson Stensgård

2. Föreslagen markanvändning och utbyggnadsordning Förtättningsstråk Mjälle-Valla-Sydvästra Frösön

I förtättningsstråket Mjälle-Valla-Sydvästra Frösön finns en kulturmiljö som är unik för landet. Denna kulturmiljö är inte bara ett riksintresse, utan också en viktig tillväxtresurs som ska vara tillgänglig för alla. Det unika med sydvästra Frösön är det historiskt kontinuerligt sammanhängande öppna jordbrukslandskapet och områdets fria, vida utblickar mot kulturlandskapet, Storsjön och fjällvärlden från till exempel Stockevägen, Frösö kyrka, Peterson-Bergers Sommarhagen och EFS Frösövallen. Möjligheten att röra sig längs kulturstigarna mellan de olika historiska sevärdheterna i detta obrutna kulturlandskap bidrar till områdets värde. För att inte värdet i kulturlandskapet ska gå förlorat behöver ny bebyggelse tillkomma mycket varsamt i detta område.

I kartan fattas idag en hel del jordbruksmark och den mångfunktionella bebyggelsen sträcker sig in över jordbruksmark och det utpekade kulturlandskapet, vilket också är riksintresse. Med just detta i åtanke bör kartan verkligen uppdateras med att få med all jordbruksmark inom området och att den mångfunktionella bebyggelsen inte sträcks in/ut över detta område. Kulturmiljölandskapet är ritat för litet sett mot Valla och den mångfunktionella bebyggelsen ritat för långt mot Härke. Jämför med kartorna i kulturmiljöprogrammet och den fördjupade översiktsplanen för detta område och uppdatera kartorna så att de inte blir missvisande.

Kommentar: Ställningstagandet under markanvändning är förtydligat så att det framgår att all jordbruksmark inte finns med i markanvändningskartan.

Brukningvärd jordbruksmark ska generellt skyddas oavsett om den finns med i markanvändningskartan eller ej, kommunen ska inte göra skillnad på jordbruksmark utifrån denna.

Hela Frösön inkluderas i staden på en översiktlig nivå eftersom bebyggelsestryck påverkas starkt av närheten till stadskärnan samt att det finns funktioner av stadskaraktär även på den västra sidan av ön så som Frösö Park och flyget.

I kartan Riksintresse LIS och andra värden finns både riksintresseområdet för kulturmiljövården för Storsjöbygden och ett område som kommunen har pekat ut som ett allmänt intresse för sydvästra Frösön. Ytterligare miljöer med kulturmiljövården av allmänt intresse kommer troligen också pekas ut om kulturmiljöprogrammet som är en fördjupning av översiktsplanen antas.

Privatperson Stensgård

Bebyggelse, Staden, Staden Östersund som också inkluderar delar av Frösön har sexton stadsdelar Delar av Frösön är inkluderade i staden.

När man klickar på "Staden" i kartan markeras hela Frösön vilket blir missvisande.

Kommentar: Hela Frösön inkluderas i staden på en översiktlig nivå eftersom bebyggelsestryck påverkas starkt av närheten till stadskärnan samt att det finns funktioner av stadskaraktär även på den västra sidan av ön så som Frösö Park och flyget.

Privatperson Vallagatan

Riksintresse för kulturmiljövården.

Området för riksintresset för kulturmiljövården är ritat för litet i kartan. Området sträcker sig närmare Valla än vad som visas på kartan i dagsläget. Den mångfunktionella bebyggelsen sträcker sig idag in i riksintresset för kulturmiljövård (om riksintresset hade varit utritat korrekt) detta måste uppdateras så att det inte uppstår några missförstånd senare! Jämför med kartorna som finns i den fördjupade översiktsplanen och i kulturmiljöprogrammet.

Kommentar: I kartan Riksintresse LIS och andra värden finns både riksintresseområdet för kulturmiljövården för Storsjöbygden och ett område som kommunen har pekat ut som ett allmänt intresse för sydvästra Frösön. Det är antagligen området som är utpekat som ett allmänt intresse du syftar på. Det stämmer att riksintresset för kulturmiljövården går in över område utpekat som mångfunktionella bebyggelse. Avvägning mot riksintresset görs vid frågor om ändrad markanvändning ändrad markanvändning får inte innebära påtaglig skada på riksintresset. Ytterligare miljöer med kulturmiljövården av allmänt intresse kommer troligen också pekas ut om kulturmiljöprogrammet som är en fördjupning av översiktsplanen antas.

Privatperson Frösö- Berge

Översiktsplanekarta

Den kulturhistoriska miljön (riksintresset) i den interaktiva kartan sammanfaller inte med området i kulturmiljöprogrammet för Landsbygd Frösön, i kulturmiljöprogrammet är området större och går närmare Valla än vad som visas i

Översiktsplanen vilket blir missvisande. I den interaktiva kartan går multifunktionell bebyggelse in i det kulturhistoriska området. I kartan visas även hela Frösön som "staden", så är det inte beskrivet i dokumenten, kartan måste uppdateras så att den stämmer överens med kulturmiljöprogrammet och beskrivningarna i texten.

Kommentar: Kulturmiljöprogrammet som är under framtagande pekar ut kulturmiljövärden som har ett allmänt intresse. Utpekandet av riksintresse kulturmiljövärden är samma i kulturmiljöprogrammet och i den kommunövergripande översiktsplanen.

Ställningstagandena i Östersund 2040 har justerats så att de ska vara lika. Kulturmiljöprogrammet belyser endast aspekten kulturmiljövärden. Översiktsplanen belyser fler aspekter än kulturmiljövärden, även i områden som är utpekade som områden med kulturhistoriska värden kan vara utpekade för mångfunktionell bebyggelse som också inkluderar grönområden och annat.

När kulturmiljöprogrammet är antaget kommer utpekandet av värdefulla miljöer fungera som en fördjupning av översiktsplanen Östersund. En avvägning om vilken utveckling som är lämplig avgörs då vid ansökan om ändrad markanvändning med både kulturmiljöprogrammets och Östersund 2040:s utpekanden vilka hör ihop. Det innebär att kulturmiljövärden och andra värden ska vägas mot förslag på ändrad markanvändning.

Privatperson Östersund

Samrådsredogörelse sid 8

"Kulturmiljöprogrammet och Östersund 2040 har synkats" Framgår inte längre tydligt vart de olika värdefulla kulturmiljöerna finns mer exakt, va bättre förut. Kartorna i detta program synkar inte med interaktiva kartan i översiktsplanen

Kommentar: Ingen förändring är gjord i utpekande av kulturmiljö förutom att all information nu ligger under riksintresse LIS och andra värden.

Privatperson Frösö- Berge

Översiktsplanekarta

Saknas fortsatt mycket jordbruksmark i den interaktiva kartan. I texten står att all mark som är taxerad som jordbruksmark syns i kartan, vilket inte stämmer. I samrådsredogörelsen skriver ni att det endast är jordbruksmark som fått bidrag från EU som finns med i kartan. Varför ska enbart denna mark synas i kartan? Blir extremt missvisande! Än mer missvisande då ni skriver att all taxerad jordbruksmark syns i kartan.

Kommentar: Ställningstagandet under markanvändning är förtydligat så att det framgår att all jordbruksmark inte finns med i markanvändningskartan. Brukningsvärd jordbruksmark ska generellt skyddas oavsett om den finns med i markanvändningskartan eller ej, kommunen ska inte göra skillnad på jordbruksmark utifrån denna.

Privatperson Vallsundsvägen

Samrådsredogörelse

Vi föreslår att översiktsplanekartan justeras så att den bättre stämmer överens med ambitionsnivån. Jordbruksmark som idag brukas bör inte längre ingå i ”Befintliga staden”

Genom föreslagen justering skulle kommunen ta ansvar för att hushålla med odlingsmark och möjliggöra långsiktiga investeringar. Kommunen bör visa i handling att de värnar om jordbruksmark och bidrar till en levande, stadsnära landsbygd. Instämmer helt i denna, tidigare lämnade, synpunkt! Både gällande Frösön, Odensala, Torvalla, Ope

Kommentar: Kommunen står fast vid ställningstagandet att komplettering och förtätning ibland kan vara ett väsentligt samhällsintresse som inte kan tillgodoses någon annanstans, därmed har inte kartan ändrats.

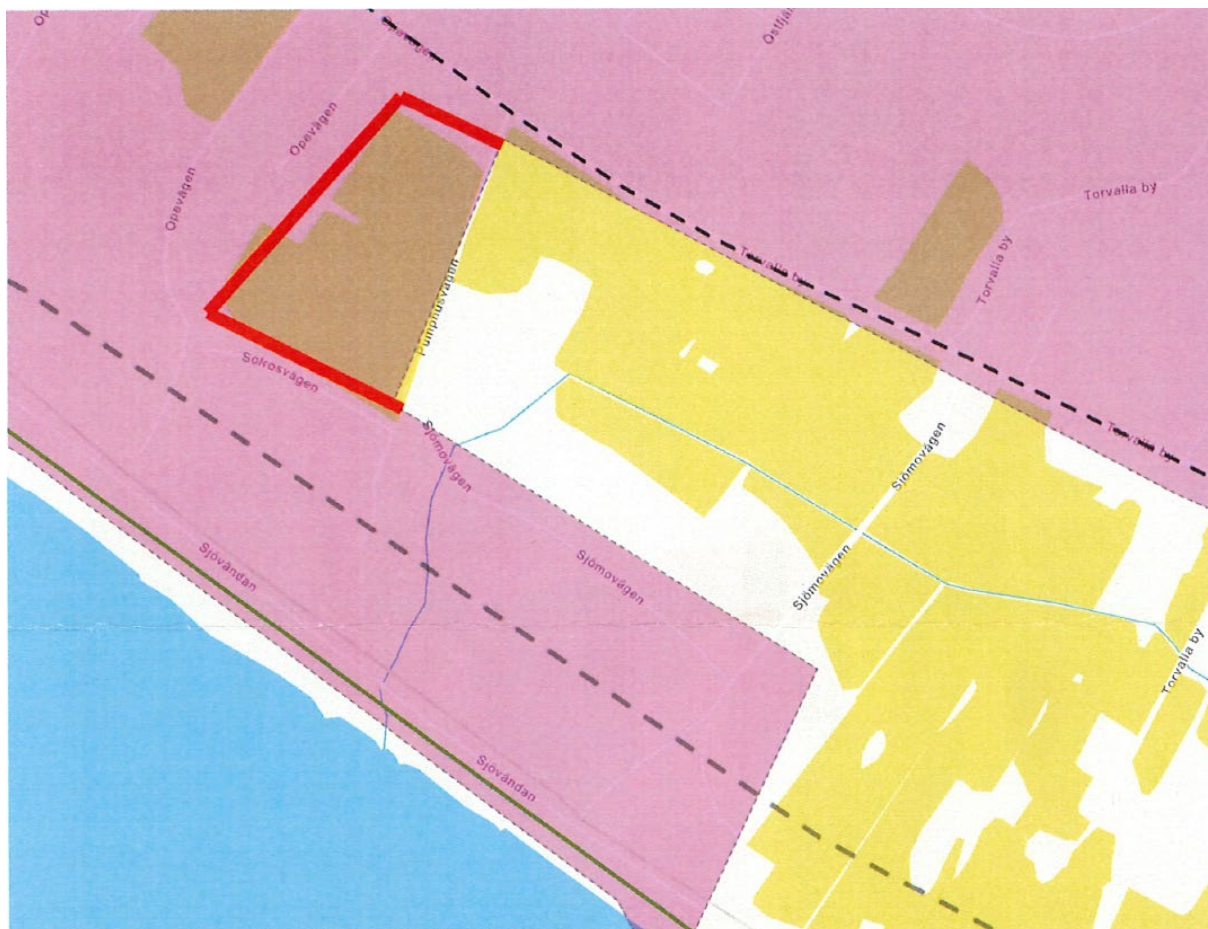
Tre privatpersoner Torvalla

Nu är kartan över förtättningsstråken lite otydlig, men det ser onekligen ut som om det sträcker sig över vallarna/betesmarken för vår fastighet Torvalla 6:13 och angränsande fastigheter. Detta är mycket oroande och icke acceptabelt ur försörjningssynpunkt både med tanke på nuvarande omvärldsläge och för framtiden. Vår och intilliggande fastigheter bedriver ett aktivt jordbruk med djurhållning. Förtättningsstråkets sträckning måste i så fall omprövas och ritas om.

Kommentar: Justerat.

Privatperson

En justering som föreslås när Översiktsplan 2040 ses över är att förtydliga skydd av brukningsbar jordbruksmark även på kartor det i linje med vad som lyfts i löptext. Kan konstatera behov av justering av gränsdragning mellan jordbruksmark och av staden. Brukningsbar sammanhållen jordbruksmark i tex Ope bör hållas samman som jordbruksmark även på kartor som biläggs översiktsplanen, ett konkret exempel bifogas nedan.

Kommentar: Gränsen är justerad.

Miljökonsekvensbeskrivning

Naturskyddsföreningen Östersund

Översiktsplanens miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Nyckeltal.

Ett syfte med MKB:n är enligt granskningsförslaget att se ”om arbetet går i rätt riktning eller ej.” För att kunna bedöma detta föreslår kommunen uppföljning och övervakning med hjälp av nyckeltal som redovisas i avsnitt 1.4.

Naturskyddsföreningen i Östersund anser att vissa nyckeltal kan vara av värde vid en uppföljning, men att kommunen även måste göras nyanserade utvärderingar som utgår från översiktsplanens mål i sin helhet.

När det gäller ”biologisk mångfald” är ett viktigt nyckeltal det föreslagna ”andel skyddad skog”.

Nyckeltal som följer upp de gröna målen och för Östersunds centrum saknas däremot helt. Ett nyckeltal skulle kunna vara ”Andel gröna ytor i centrala staden”.

Nyckeltal kan även omfatta ett antal specificerade åtgärder som gynnar insekter och fåglar eller åtgärder för att ta bort invasiva växter.

Nyckeltalet ”Klimatpositiv” bör nyanseras.

Att bara mäta ”andel minskning av fossil koldioxid jämfört med 2010” kan missförstås så att man tror att förbränning av fossila bränslen ger mer utsläpp av koldioxid än förbränning av biobränslen.

Även ”*biogena utsläpp*” bör redovisas och kommenteras med avseende på råvara, produktion och alternativa effekter. Östersunds biogasproduktion kan vara klimatpositiv eftersom alternativet innebär utsläpp av metangas. All förbränning av träråvara, till exempel flis, är klart klimatnegativt eftersom vi snabbt måste minska våra utsläpp av växthusgaser.

”Andel trähus” skulle kunna vara ett relevant klimatpositivt nyckeltal eftersom kolet från den växande skogen då binds i byggnadsmaterialet under lång tid.

Naturskyddsföreningen i Östersund återkommer med synpunkter på frågor om trafik och grönområden vid kommande samråd för översiktsplaneringen Torvalla - Odensala. Föreningen kan bidra med förslag angående planeringsfrågor i hela kommunen när det kontinuerliga arbetet med Översiktsplanering påbörjas under året.

Kommentar: Kommunen instämmer i att det finns ett värde i att följa upp mer nyanserat än via nyckeltal, det är också något som devis sker redan idag i miljöredovisningen där miljöaspekten hållbar samhällsplanering följs upp kvalitativt. Länk miljöredovisningen: [Miljoredoavisning - Östersund.se](http://Miljoredoavisning-Ostersund.se) (ostersund.se)

Kommunen är medveten om att fossilbränslefri inte är liktydigt med att andel koldioxid i atmosfären minskar. Då kommunen följer upp flera faktorer är detta något som får inkluderas i utvärderingen av den enskilda faktorn. I nuläget ändras inte faktorn då det är svårt att hitta faktorer som är lätta att följa upp över tid. Kommunen har ställningstaganden om att utveckla process för kontinuerligt arbete med uppföljning och uppdatering av översiktsplanen. Översyn och tillägg av faktorer samt ytterligare utveckling av en mer kvalitativ uppföljning kan bli aktuellt i det arbetet.

Privatperson Frösön

Det står att kommunen ska följa upp nyckeltal - framgår ingenstans vad dessa nyckeltal är? Vad är det för mål/gränser? Väldigt olika hur värdefulla dessa nyckeltal är beroende på hur målen/gränserna är satta. Svårt att säga något om dessa nyckeltal utan att känna till dem.

Kommentar: Nyckeltal är ändrat till indikatorer vilket är värden utan mål som kan visa trender. Kommunen ser för närvarande över var uppföljningen ska ske, tidigare har det skett i miljöredovisningen.

Privatperson Östersund

MKB 6.12.1.1 Ställningstaganden om att hålla samman bebyggelse och att inte bebygga jordbruksmark och att inte bevara tillgängliga fria stränder bedöms positivt för riksintresse friluftsliv.

Måste blivit en felskrivning här? Hur skulle "att inte bevara tillgängliga fria stränder" vara positivt för friluftslivet? Det är just fria stränder nära staden som behövs för att bevara friluftslivet och stadens attraktivitet! Åter beskrivs här att man inte ska bebygga jordbruksmark - bra! Se till att det blir så i verkligheten också!

Kommentar: Felskrivningen i miljökonsekvensbeskrivningen om att bevara tillgängliga och fria stränder är justerad, det vill säga "inte" är borttaget.

Tre privatpersoner Torvalla

Redan i dagsläget har vi problem med människor som genar över lägdorna, rastar hundar och skräpar ner och i vissa fall gör gräset från vissa lägdor vissa år otjänligt som foder. Det kan inte vara rimligt att stadsnära lantbruk med produktiv jordbruksmark succesivt ska behöva kringgärdas av andra intressen. Vi ställer oss frågan om en konsekvensanalys för jordbrukets del tagit höjd för olika scenarier som till exempel för hur kommunen planerar olika bostadsområden.

Kommentar: Utvecklingen av staden är ett angeläget intresse då befolkningen växer. Kommunen har ett specifikt ansvar för att möjliggöra nya bostäder. Expansion av bebyggelse sker aldrig utan konflikter. I översiktsplanen har kommunen gjort en avvägning av de allmänna intressena, där ingår jordbruket, bostadsförsörjning och flera andra intressen. En konsekvensanalys har gjorts på en övergripande nivå för jordbruket och jordbruksmarken i miljökonsekvensbeskrivningen. Konsekvenser på en mer detaljerad nivå hanteras i detaljplaner där en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen görs. Det går att lämna synpunkter på detaljplaner i samråd och granskning.

Samrådsredogörelse

Privatperson Härke

Besvara tidigare synpunkt/fråga som ej besvarats i nuvarande samrådsredogörelse.

Samrådsredogörelsen: Moderaterna Östersund: Fråga som ej besvarats av kommunen. "hur ser det ut med kommunens egna skogsinnehav, vad är planen för det? Kommunen ska ha en fungerande idé för sitt skogsinnehav - om man ens ska ha något sådant. I övrigt ska man följa de nationella normerna för skogsbruk och inte agera aktivistiskt."

Kommentar: Kommunens skogsbruk är FSC certifierat och kommunen ska förstås också följa de lagar och regler som finns i skogsvårdslagen och miljöbalken. De flesta av Sveriges större skogsbolag är FSC-certifierade. Mer om FSC-certifieringen finns här: [Skogsbruksstandard | Forest Stewardship Council \(fsc.org\)](https://www.fsc.org/)

Kommunen har olika riktlinjer för skogsbruk i den tätortsnära skogar där förvaltningen ska fokusera på rekreation och naturvård respektive utanför tätorten där kommunen bedriver ett mer konventionellt skogsbruk. I plan för naturvård och park beslutad av Kommunfullmäktige 2013 finns närmare ställningstagande för inriktning för kommunens eget markinnehav avseende olika skyddsformer för

naturområden som är värd att bevara samt rekreation och viltvård [Plan för naturvård och park \(ostersund.se\)](#)

Skogen är i vissa fall också markreserv för behov av framtida expansion samt att den kan användas för markbyten.

Privatperson Stensgård

Samrådsredogörelse

På översiktskartan fattas idag mycket jordbruksmark, något som borde kompletteras. I den fördjupade översiktsplanen för Västra Frösön finns en del av jordbruksmarken markerad på olika kartbilder under avsnittet för kulturmiljölandskapet, denna jordbruksmark bör markeras i kartan. Det finns även ytterligare jordbruksmark som inte är markerad på någon av dessa kartor som borde markeras i den nu framtagna digitala kartan. Kommentaren besvaras inte och har inte kompletterats.

Kommentar: Se kommentar Markanvändning jordbruk, Ställningstaganden allmänna intressen jord- och skogsbruk samt översiktsplanekarta.

Privatperson Ope

Samrådsredogörelsen sida 78

Svar från kommunen "Kommunen råder inte över hur jordbruksmarken brukas." Kommunen brukar inte ens sin egna jordbruksmark och säljer inte till personer som önskar driva småskaligt ekologiskt jordbruk. Inte heller längre arrenden som skulle kunna möjliggöra långsiktigt hållbart jordbruk tillåter kommunen i flera fall. Hur jobbar kommunen mot målen om att all brukningsvärd jordbruksmark ska brukas då det hanteras såhär i dagsläget? Blir motsägelsefullt.

Kommentar: Det stämmer att kommunen råder över sin egen jordbruksmark vilken är en liten andel av den totala jordbruksmarken i kommunen. Kommunen arrenderar generellt ut jordbruksmark till lantbruk. Jordbruksmark som är planlagd som park eller natur arrenderas i vissa fall ut årsvis.

Privatperson Ope

Samrådsredogörelsen, Länsstyrelsens yttrande:

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen tar tydlig ställning gällande att areal brukningsvärd jordbruksmark i kommunen inte ska minska utan bör i stället utökas. Vidare, en icke aktiv jordbruksmark i dag kan komma att vara aktiv i framtiden eftersom marknadsförutsättningar och klimat förändras över tiden. Även om jordbruksmarkens betydelse lyfts i översiktsplanen utifrån olika perspektiv, såsom ekosystemtjänster, klimatanpassning och biologisk mångfald, saknar Länsstyrelsen en samlad bedömning av planen konsekvenser för jordbruksmarken i MKB:n. Det vore även intressant att koppla kommunens riktlinjer i översiktsplanen med den regionala mat- och livsmedelsstrategi (2018).

Saknar helt återkoppling från kommunen på Länsstyrelsens yttrande i ovan angivna delar. Hur ser man på dessa bitar?

Kommunen svarar: "MKB:n är kompletterad ..... jordbruksmark beskrivs där också." Tycker inte att detta framgår tydligt och hittar inte kopplingen till livsmedelsstrategin.

Kommunen svarar vidare: "Angående bedömning av vad som är brukningsvärd jordbruksmark har kommunen förtydligat detta, det hänger inte enbart samman med jordbruksblocken. Ställningstaganden om när det kan vara godtagbart att bebygga jordbruksmark har omarbetats så att de är likvärdiga för staden och tätorterna." Vilket endast delvis är korrekt, ställningstagande för staden och tätorterna skiljer sig fortsatt åt då det står "För tätorterna ska också en bedömning om möjlighet att komplettera och förtäta på annan likvärdig mark göras." Denna bedömning ska även göras för staden, lagkrav via miljöbalken.

Kommentar: Finns i granskningsversionen av miljökonsekvensbeskrivningen bedömning av miljöaspekt - Hushållning med mark, vatten och fysisk miljö, rubrik nollalternativet och bedömning av risker och konsekvenser och risker, sida 52-53 i granskningsversionen.

Privatperson Vallagatan

Samrådsredogörelsen sid 34

Svar från Kommunen: "Föreslagen revideringen i samrådet innebar ingen ändring av utpekade områden." Felaktigt på Frösön då det ritats in mångfunktionell bebyggelse på jordbruksmark och i det utpekade kulturlandskapet.

Kommentar: Mångfunktionell bebyggelse är en begreppsanpassning utifrån Boverkets översiktsplanmodell. Det motsvarar det som tidigare benämndes befintliga staden.

Privatperson Torvalla

Regional mat- och livsmedelsstrategi i Jämtland Härjedalen 2018-06-20, där Östersunds kommun har medverkat i strategigruppen och som kommunen ställer sig bakom:

4. Strategiska områden och mål

Viktigt för ökad livsmedelsproduktion i länet är att hindra exploatering av jordbruksmark

7.1 Miljömålsprogram

Att behålla och öka antalet hektar jordbruksmark

7.2.1 Primärproduktion

De bördigaste jordbruksmarkerna är belägna runt Storsjön

Översiktsplanen litar inte med detta i dagsläget! Följ livsmedelsstrategin och bevara jordbruksmarken!

Kommentar: Se kommentar Markanvändning jordbruk, Ställningstaganden allmänna intressen jord- och skogsbruk samt översiktsplanekarta.

Privatperson Frösön

Samrådsredogörelsen

Kommunen skriver: "Nya generella ställningstaganden är gjorda för jordbruksmarken. Gränsen för mångfunktionell bebyggelse som är gränsen för när kommunen kan bedöma att förtätning är ett väsentligt samhällsintresse har justerats så att den inte innefattar privat jordbruksmark i Torvalla"

Varför är inte samma justering gjord med den kommunala jordbruksmarken? Är den kommunala jordbruksmarken mindre värd? Svårt att se hur det går att göra den tolkningen utifrån gällande miljölagstiftning. Samma justering bör göras för den kommunala jordbruksmarken!

Kommentar: Den kommunala jordbruksmarken ligger delvis i utpekat område för sjukhusreserv. Sjukhusreserven och många andra frågor ska utredas vidare i en fördjupning för Södra Östersund vilket inkluderar Torvalla efter det kan kommunen ta tydligare ställning till den kommunala jordbruksmarken i Torvalla.

En mindre justering är gjord vid Växthusvägen.

Privatperson Valla

Svar från kommunen: "Kommunen ska uppdatera kartor och bilder som är inaktuella senast till antagande, det är översiktsplanekartan som har tyngd vid bedömningar."

Ytterst olyckligt att man inte uppdaterat inaktuella kartor till granskningen!! Gäller flertalet delar av kartorna, mycket felaktigheter i dem i dagsläget som gör hela sammanhanget och planen missvisande!

Kommentar: Översiktsplanekartan prioriteras då det är denna som har tyngd vid bedömningar.

Synpunkter utanför översiktsplanen

Jernhusens yttrande

Östersunds station

Fastigheten Östersund 1:16 omfattas helt av förslaget till reviderad översiktsplan 2040 för Östersund. Östersund station uppfördes 1915 och inrymmer väntsalsytor och resenärsservice. Byggnaden har direkt koppling till plattformen och har flera utgångar. Inom fastigheten finns även resenärsparkering och parkering för cyklar.

Prioritera resenären

Dagens väntsalsfunktion säkerställs genom hyresgästen Svenska Reseterminaler AB. Väntsalsens öppettider bör motsvara kollektivtrafikens (tåg- och busstrafikens) dygnstrafikering för att kunna erbjuda en attraktiv väntsals för resenärer till och från Östersund.

Tågstationen är en viktig entré till staden. För att höja tågresandets status och få fler att välja hållbara resor med tåg behöver stationsområdet och omkringliggande bebyggelse utvecklas till en attraktiv stadsmiljö med trygga och trivsamma offentliga platser och levande bottenvåningar. Bytespunkten behöver vara lättorienterad med korta avstånd och med tillgång till service. Det förutsätter ett effektivt markutnyttjande med smarta och kompakta lösningar för resenären så som cykelgarage, busshållplatser taxi, kiss and ride och parkeringar etc.

Östersunds station med dess närliggande stadsrum är ofta det första mötet för besökare till Östersund. Mötet med staden ska ske på ett tydligt och sömlöst sätt till och från stationen med dess bytespunkt genom att;

- En fysiskt integrerad stad är rumsligt och funktionellt sammanhängande. Den är lätt att orientera sig i och lätt att nå och röra sig genom.
- Rumslig kontinuitet i stadsrummet skapas när sekvensen av offentliga gator och platser samspelar med byggnadernas utformning och innehåll på ett tilltalande sätt.
- Genom en omsorgsfull gestaltning av stadsstruktur och stadsmiljöer kan orienterbarheten och tillgängligheten öka och upplevda avstånd och barriärer minimeras.

Samspel mellan bebyggelse och trafik

Samspelet mellan planering av bebyggelse och trafik är viktigt för att utveckla hög tillgänglighet och goda livsmiljöer på begränsad yta som det ofta är vid stationsområdet. Tillgänglighet med fokus på tågresenären, gång- och cykel och kollektivtrafik- trafikanter gynnar de flesta invånare och besökare oavsett bakgrund. Trafiksäkerhet ska prioriteras med bra utrymme på trottoarer för gångtrafikanter och cykelvägar för både snabba och långsamma cyklister. Det är viktigt med en variation av lugna och aktiva platser som skänker god överblickbarhet, bra belysning och dagsljusförhållanden samt om det finns mycket folk i rörelse eller inte.

Jernhusen ser gärna en uppdaterad trafikstrategi med en tydligtrafikhierarki som kompletteras med en mobilitetsstrategi. Denna strategi ska ge särskilt fokus på barns transportvägar samt trygga och säkra trafikmiljöer även till och från bytesnoder.

Jernhusen välkomnar beskrivna ambitioner om tillgänglighet, trygghet, inkludering och levande stadsrum. Skall detta uppnås anser vi att stadsrum, stråk och bottenvåningar behöver utformas med skala, mått och detaljering anpassad till fotgängaren och för upplevelser i gånghastighet.

Bytespunkter för multimodalt resande

En stor utmaning vid planering och anläggande av ett nytt stationsområde är att finna goda lösningar som gör det enkelt för resenären att byta mellan olika trafikslag. Vanligtvis vill samtliga aktörer komma så nära entrén som möjligt, och det ska vara säkert för de som rör sig i området. Detta både för resenärer och

besökare, men även för de som framför fordon i stationens närområde. En god lösning innehåller därför en avvägning mellan behoven från gångtrafikanter, cyklister, bussresenärer och de som kommer med taxi eller egen bil.

För att kunna skapa en effektiv bytespunkt inom resecentrumområdet är det av yttersta vikt att skapa effektiva och säkra omlastningsmöjligheter mellan de olika trafikslagen. Detta är inte minst viktigt för byten mellan buss och tåg, vilket förutsätter välfungerande hållplatser med korta gångvägar.

För att skapa en bra bytespunkt som är säker måste prioriterade trafikslag (fotgängare, cyklister och kollektivtrafik) ges en tydlig prioritering i stadsrummet. Cykelparkering bör placeras på allmän platsmark för att kunna nyttja stadsmiljöbidrag och dessutom om kommunen äger marken för parkering för cyklar (inklusive el cyklar) kan kommunen reglera parkeringen för att hålla ordning och reda inom stationsområdet, vilket kommer att bidra positivt till tryggheten i området.

För en effektiv bytespunkt är en väl utbyggd pendlarparkering viktig för många kollektivtrafikresenärer. Om bilister ska välja kollektivt resande måste det finnas pendlarparkering i en väl avvägd mängd, och med mycket god tillgänglighet till resecentrum för att kunna tillgodose biltrafikens önskemål om att kunna parkera sin bil smidigt innan resan från resecentrums påbörjas. Genom att erbjuda affärsresenären bra tillgång till välbelägen parkering kommer affärsresenären välja tåget framför bilen för sina affärsresor.

Skapa urbana mötesplatser för den stationsnära staden

Den stationsnära staden har sitt centrum i resecentrum och bör utvecklas inom en 600 meters radie från stationen. Arbetsplatser nära ett resecentrum är attraktiva och bidrar till att öka kollektivtrafikresandet. Genom att skapa arbetsplatser i direkt anslutning till huvudentreer skapat projektet kommersiellt underlag för verksamheterna, vilket kommer att bigraga till ökad upplevd trygghet.

Gestaltning av offentliga miljöer

Det är viktigt med gestaltning (och belysning) av offentliga miljöer vid bytesnoder (med alla dess övergångar) så att de upplevs trygga över dygnet. Utemiljöer måste kunna gestaltas med bra siktlinjer för att skapa trygga och säkra trafikmiljöer även till och från bytesnoder.

Östersund har en utmaning med långa avstånd från stadskärnan ner mot stationen och över spåren mot Storsjö Strand. Det är viktigt att dessa integreras på ett naturligt sätt inom stadsrummet för att bygga bort barriärer inom stationsområdet.

Kommentar: Synpunkterna bedöms gå in i större detalj än vad förslag till översiktsplanen berör. Synpunkterna noteras, och Jernhusen ges tillfälle att yttra sig i framtida samhällsbyggnadsärenden som berör Östersund station och stationsområde.